

ОДОБРЕНА ОТ ОБЩОТО СЪБРАНИЕ НА МИГ ДОБРИЧКА
НА ЗАСЕДАНИЕ ОТ 08.08.2017 г.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА УС:

/инж. Тошко Петков

СТРАТЕГИЯ ЗА ВОДЕНО ОТ ОБЩНОСТИТЕ МЕСТНО РАЗВИТИЕ НА МИГ ДОБРИЧКА

Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони – Европа инвестира в селските райони
ПРОГРАМА ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ 2014 – 2020 г.

Въведение:

Административно-териториалното устройство на **територията, за която е разработена настоящата Стратегия за ВОМР**, е изключение от правилата, по които са структурирани българските общини. Тя представлява най-голямата по територия община, без свой собствен административен център, обединяваща 68 села в радиус до 35 км от областния център Добрич. Най-голямото село е с население около 1500 жители. Тази особеност на устройството на територията налага друг подход и параметри в прилагането на принципа за концентрация, който е водещ при разпределението на европейските средства, включително по ЕЗФРСР.

Успешният подход към територията в решаването на нейните проблеми беше реализиран в програмен период 2007-2013 г. от **Сдружение Местна инициативна група (МИГ) Добричка чрез изпълнението на Стратегия за местно развитие (СМР) по Договор № РД 50-145 от 13.10.2011 г.** Реализирането на Стратегията осигури на Сдружението административен опит за управление, изгради капацитет и доверие у местните неформални лидери. Включването на гражданите в процесите на изпълнение на дейностите по Стратегията утвърди сдружение МИГ Добричка като организация, работеща активно за местното устойчиво развитие и безспорно доказа ползата за територията от прилагането на подхода ЛИДЕР. За времето на изпълнение на Стратегията (2012 г.-30.09.2015 г.), в МИГ Добричка бяха:

- приети **69** заявления за подпомагане на обща стойност **6 118 066,31** лв.;
- договорирани **61** проекта с обща стойност на разходите, за които се кандидатства, **5 325 957,93** лв.;
- изпълнени **52** договора с **4 212 123,67** лв. одобрени за финансиране разходи;
- подпомогнати **42 бенефициента** от трите сектора;
- подобрена жизнената среда за **71,8 %** (14 953 души) **от населението**, осигурени нови услуги в **47** от общо **68 села** на територията на МИГ.

Тези добавена стойност за територията е оценена. Хората с основание се гордеят с резултатите от прилагането на Стратегията за местно развитие, които са следствие на междусекторните партньорства и взаимодействие за инициативи от общ интерес, постигнати чрез добро управление и участие на заинтересованите страни в развитието на територията. Те намериха широк отзвук сред местното население. По тази причина неговите представители разработиха **новата Стратегия за ВОМР** с отговорност към особеностите и проблемите на територията, с желание добрите практики и партньорства да се увеличават, а дейността на МИГ Добричка да продължи да генерира ползи за териториалното развитие на селския район с особено териториално устройство, с концентрация на дребни производители, на малциновени и уязвими групи, развивайки специфичния териториален потенциал.

1. Описание на МИГ:

МИГ Добричка е юридическо лице с нестопанска цел за осъществяване на общественополезна дейност, регистрирано като сдружение по реда на Закона за юридическите лица с нестопанска цел. Сдружение МИГ Добричка е създадено на територия, обхващаща административните граници на **община Добричка - най-голямата по площ селска община в страната**, със 68 населени места (села) и обща площ 1296,163 м². По данни на НСИ към 31.12.2016 г., общото население на община Добричка е **20 882** (11,70 % от населението на област Добрич), от които 10 445 мъже и 10 437 жени. **На територията на Община Добричка е регистрирана само една МИГ, която кандидатства с настоящата Стратегия за ВОМР за финансиране само от ЕЗФРСР.** Седалище и адрес на управление на МИГ Добричка: общ. Добричка, с. Бранище, ул. „Първа” №19 А.

Обособената територия, включена в МИГ Добричка, отговаря на дефинираните критерии за приложение на подмярка 19.2 „Прилагане на операции в рамките на стратегии за ВОМР“ на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони (ПРСР) за периода 2014 – 2020 г., като:

1) територия, включена в списъка със селски райони, съгласно приложение № 3 към чл. 4, ал. 4 от Постановление № 161;

2) територия с непрекъснати граници, включваща всички населени места от Община Добричка и

3) с население между 10 000 и 150 000 жители по данни от Националния статистически институт (НСИ) към 31 декември 2016 г.

МИГ Добричка има **колективен върховен орган** (общо събрание – ОС), в чийто състав е включена общината от територията на действие на МИГ – Община Добричка. Всички членове на ОС имат постоянен адрес и/или работят на територията на действие на МИГ (за физическите лица), както и седалище и адрес на управление на територията на действие на МИГ (за юридическите лица). В състава на ОС на МИГ Добричка има и клон на юридическо лице, като същият е регистриран на територията на действие на МИГ – територията на Община Добричка с решение № 277/ **2008**г. на Добрички Окръжен Съд.

МИГ Добричка има **колективен управителен орган** (управителен съвет – УС) **в състав от 7 лица**, които имат седалище и адрес на управление на територията. Изключение прави само Община Добричка, която е включена в приложение № 3 от ПМС № 161 и е със седалище в областния град Добрич.

Делът на представителите на публичния сектор, на представителите на стопанския сектор и на представителите на нестопанския сектор **в колективния върховен орган и в колективния управителен орган** на сдружението, **не превишава 49 на сто** от имащите право на глас, съгласно чл. 28, ал. 1 от ЗЮЛНЦ.

След последното заседание на колективния върховен орган на МИГ Добричка, проведено на 08 август 2017 г., **членовете на сдружението са 49 на брой от 36 села (52,94% от населените места от територията на МИГ)** разпределени по следния начин:

1 представител на публичния сектор – Община Добричка с представляващ г-н Тошко Петков – кмет на общината и председател на УС на МИГ;

24 представители на стопанския сектор, от които: 8 частни земеделски стопани; 4 земеделски кооперации; 1 производствено-търговска кооперация; 11 частни юридически лица;

24 представители на нестопанския сектор (НПО), от които: 4 сдружения; 1 училищно настоятелство, 1 туристическо дружество, 2 футболни клуба и 13 читалища от територията на община Добричка, едно физическо лице с интерес от развитието на територията и 2 ЮЛ, които се самоопределят като представители на малцинствени общности.

В състава на колективния върховен орган (Общото събрание) на МИГ Добричка са представени **93%** от идентифицираните групи заинтересовани страни от територията:

ПРЕДСТАВИТЕЛСТВОТО НА ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ В ОБЩОТО СЪБРАНИЕ НА МИГ ДОБРИЧКА	
ПУБЛИЧЕН СЕКТОР	
Местна власт - Община Добричка	1
СТОПАНСКИ СЕКТОР	
Земеделски производители: растениевъдство	13
Земеделски производители: животновъдство	1
Предприятия от хранително-вкусовата промишленост	4
Предприятия от преработваща промишленост (без ХВП)	1
Предприятия от сферата на туризма	2
Предприятия от сектори търговия, услуги, строителство	3
НЕСТОПАНСКИ СЕКТОР	
Читалища	13
Образователни институции	1
Сдружения в сферата на спорта и младежките дейности	3
Други сдружения от територията	4
Физически лица с интереси от развитие на територията	1
Представители на малцинствени общности и уязвими групи	2
ОБЩО	49

1.1. Данни за общини и населени места, които попадат в територията на МИГ:

- списък на общините, обхванати от МИГ:	Община Добричка № по ЕКАТТЕ DOB15 72624
- списък на населените места, обхванати от МИГ:	с. Алцек; с. Батово; с. Бдинци; с. Бенковски; с. Богдан; с. Божурово; с. Бранище; с. Ведрина; с. Владимирово; с. Воднянци; с. Вратарите; с. Врачанци; с. Генерал Колево; с. Гешаново; с. Дебрене; с. Добрево; с. Долина; с. Дончево; с. Драганово; с. Дряновец; с. Енево; с. Житница; с. Златия; с. Камен; с. Карапелит; с. Козлодуйци; с. Котленци; с. Крагулево; с. Ловчанци; с. Ломница; с. Лясково; с. Малка

Смолница; с.Медово; с.Методиево; с.Миладиновци;
с.Ново Ботево; с.Овчарово; с.Одринци; с.Одърци;
с.Опанец; с.Орлова могила; с.Паскалево; с.Плачидол;
с.Победа; с.Подслон; с.Полк. Иваново; с.Полк. Минково;
с.Полковник Свещарово; с.Попгригорово; с.Прилеп;
с.Приморци; с.Пчелино; с.Пчелник; с.Росеново;
с.Самуилово; с.Свобода; с.Славеево; с.Сливенци;
с.Смолница; с.Соколник; с.Стефан Караджа; с.Стефаново;
с.Стожер; с.Тянево; с.Фелдфебел Денково; с.Хитово;
с. Царевец; с.Черна

- брой жители на териториите,
обхванати от МИГ:

20 882 души

1.2. Карта на територията:

2. Описание на процеса на участие на общността в разработване на стратегията:

2.1. Описание на процеса - проведени срещи, семинари, конференции, обучения и обществени обсъждания:

За постигане на висока **степен на информиране, консултиране и задълбочаване на партньорството** беше проведена широкообхватна информационна и обучителна кампания (Приложение №12), включваща следните дейности:

- **3 бр. информационни срещи за запознаване на местната общност с подхода ВОМР** и въвличане на заинтересованите страни в подготовка на Стратегията на МИГ. Срещите бяха проведени в селата Паскалево (на 27.07.2016г.), Плачи дол и Одринци, (на 05.08.2016 г. - 2 бр), с общо 40 участника.

- На **2 еднодневни информационни срещи за консултиране с местната общност** (на 18.08 и 26.08.2016г., в с. Свобода и в с. Енево с общо 40 участника) бяха представени възможностите за финансиране на Стратегията чрез включване на финансов ресурс от няколко оперативни програми, като се дискутираха подходящи мерки, адресиращи потребностите на територията.

- На **проведената информационна конференция** (на 05.10.2016г., в сградата на община Добричка със 63 души присъстващи), бяха отчетени нагласите на местните заинтересовани лица по отношение на източниците на финансиране на Стратегията; целите, които се очаква да бъдат постигнати в резултат на изпълнението ѝ; мерките, които ще бъдат включени; критериите, които ще бъдат от основна важност при оценка и избор на проектите. В хода на конференцията беше представена и обсъдена цялостната стратегическа рамка на СВОМР.

- На 21 и 22 юли 2016г., беше **организирано и проведено едно двудневно обучение за екипа на МИГ** – с участници координаторите, членовете на УС и КС (общо 12 души), в резултат на което се постигна 100% степен на информираност у екипа във връзка с прилагането на ВОМР и готовност за изпълнение на новата Стратегия на територията.

- Паралелно с информационната кампания, на 12, 16 и 18 август 2016г. се подготвиха и проведеха **3 обучения за местните лидери**. В тях участие взеха 58 души, представители на различните сектори – публичен, бизнес и граждански. Основна цел на проведените обучения беше информиране и изграждане на общностния капацитет за работа в контекста на подхода ЛИДЕР/ ВОМР и ПРСР 2014-2020 г..

В края на кампанията бяха реализирани и **3 обществени обсъждания** на първоначалния вариант на новата Стратегия за развитие на територията на МИГ (на 20 декември, от 10:30; 11:30 и 12:30, съответно за представителите на: 1) местна власт, НПО, уязвими групи, читалища, клубове; 2) земеделски стопани; 3) неземеделски бизнес и услуги (микро-предприятия, малки и средни фирми)). Обявата за общественото обсъждане на проекта на СВОМР беше публикувана в областния ежедневник в-к „Нова Добруджанска Трибуна“ (06.12.2016 г.) и в сайта на МИГ. Обсъжданията бяха проведени при силно изразен интерес от страна на местното население (79 души участници). В хода на провеждане на мероприятията пред широката общественост беше представен разработения проект на Стратегия за ВОМР, като на присъстващите беше дадена възможност да променят и допълват различни текстове от документа.

В процеса на разработване на Стратегията за ВОМР на МИГ Добричка, **в проведените обществени обсъждания и обучения бяха представени 85% от групите заинтересовани**

страни, идентифицирани в анализите. В резултат на тази информационна кампания е постигната 100% информираност в МИГ и над 70% степен на информираност и консултиране на територията на община Добричка.

На 08.08.2017 г. Общото събрание на Сдружението прие окончателния вариант на Стратегията за ВОМР на МИГ Добричка за периода от 2017 до 31.12.2020 г. (Прил. №4).

Стратегията за ВОМР на територията на МИГ Добричка подкрепят 574 души или 2,75% от населението (Прил. № 13).

2.2. Групи/сектори заинтересовани лица, участвали в разработване на стратегията:

В процеса на идентифициране на заинтересованите страни, чрез метода на анкетирането беше получена информация от 128 на брой физически и юридически лица, представители на местната общност, избрани на случаен принцип, от които: 24% представляват местния бизнес; 17% са представителите на неформални граждански организации и НПО и 59% - представители на органите за местно самоуправление. В резултат от проучването бяха направени следните изводи:

- обхванати са широк кръг от характерните за района физически и юридически лица, което е фактор за обективна оценка относно заинтересованите страни с потенциал за включване в изпълнението на бъдещата Стратегия за ВОМР;
- голямата част от активните граждани на територията на МИГ са образовани и информирани хора, които заявяват интерес към изпълнението на Стратегията за ВОМР;
- налице е необходимата критична маса от заинтересовани граждани във възрастовата граница до 65 години (което представлява 94% от всички анкетирани), способни да реализират Стратегията за водено от общностите местно развитие на МИГ Добричка.

В етапите на разработване на Стратегията за ВОМР на МИГ Добричка участие взеха представители на различни групи от местното население и бизнес. Представителите на **бизнес сектора** се включиха активно при обсъждане на частните под-мерки (19.2-4.1, 19.2-4.2 и 19.2-6.4) - в дефинирането на обхвата на дейностите и разходите по тях; финансовите параметри на проектите; при определяне на критериите за оценка на проектите и тяхната тежест. Представителите на **публичния сектор** (общински служители, кметове и кметски екип, общински съветници) провеждаха разяснителна кампания сред населението и правиха конкретни предложения при изготвяне на под-мерки 19.2-7.2 и 19.2-7.5. Представителите на **гражданския сектор** (НПО, читалища и спортен клуб) се включиха активно в обсъжданията на Стратегията, при дефинирането на стратегическата рамка и приоритетите, при разработването на под-мерки 19.2-7.2 и 19.2-7.6, както и при определянето на критериите за избор на проектите подадени по тях.

Идентифицираните групи заинтересовани страни, които бяха включени в процесите по информиране, консултиране, обсъждане, обучение и разработване на Стратегията за ВОМР на МИГ Добричка, са: Местна власт; Земеделски производители; Предприятия от хранително-вкусовата и преработваща промишленост; от сферата на туризма; от сектори търговия, услуги, строителство. От гражданския сектор - Читалища; Образователни институции; Сдружения в сферата на спорта и младежките дейности; Други сдружения от територията; Физически лица с интереси от развитие на територията; Представители на малцинствени общности и уязвими групи (ЮЛ и ФЛ).

3. Описание на ситуацията в района към момента на кандидатстване:

3.1. Анализ на нуждите и потенциала за развитие на територията:

МИГ ДОБРИЧКА е създадена на територия, обхващаща административните граници на Община Добричка. Община Добричка се намира в Североизточен район от ниво 2, област Добрич, в близост до Черно море и неговите курорти, представлява периферна територия на черноморската зона и е в близост до границата с Румъния.

- **брой жители в територията на МИГ Добричка:** По данни на НСИ към 31 декември 2016 г. има 20 882 души население. За времето от 2009 г., когато се разработваше първата СМР на МИГ Добричка, населението е намаляло с 3150 души, или с почти 13 %.
- **площ на територията на МИГ Добричка:** 1296,163 км² – най-голямата по площ в Република България.
- **гъстота на населението:** Гъстотата на населението е 16,11 души/км², което е 2,40 пъти по-ниско от средното за област Добрич (38,73 души/км²) и почти четири пъти по-ниска от средната за страната (64,88 души/км²).

Социално-икономически характеристики на територията

1) Социални тенденции:

Специфично за общината, единствена на територията на МИГ, е нетрадиционното ѝ административно-териториално устройство. Тя няма естествен център и е формирана на принципа на съвкупност от 68 села, разположени около областния град Добрич, 2 от които са с до 1500 жители, 17 села – с население от 400 до 1000 души, 29 села – от 100 до 400 души, а 20 населени места са с население под 100 души. Този факт е довел до постепенно формиране на специфична структура от около 10 опорни села с население между 350 и 1500 души, които представляват мини-агломерации, центрове на трудовия, социалния и културен живот. Около тях гравитират по 6 -7 малки села, което рефлектира върху достъпа на жителите им до услуги и създава начин на живот, характеризиращ се с произвеждане на продукция за нуждите на домакинствата и социална изолация. Тя се подсилва от ограничения обществен транспорт, който за 4 от селата на територията липсва. Процесът на застаряване в тези села достига критични измерения.

Продължава спадът на броя на населението. За последните 6 години то е намаляло с 13 %, оформя се трайна тенденция на обезлюдяване на територията. Причината за това е отрицателният естествен прираст, в малка степен компенсиран от положителен механичен прираст, дължащ се на миграция на хора най-вече в пенсионна възраст, приключили професионалния си път в областния град Добрич, и предпочели спокойствието на живота на село. Средната продължителност на живота е 69 години за мъжете и 76 години за жените.

Населението на територията на МИГ Добричка има следната възрастова характеристика: 55,16 % са в трудоспособна възраст, 29,2% са над трудоспособна възраст, от тях 1017 души (17 %) са самотно живеещи, и само 16,64 % са деца и младежи до 19 години.

Образователното равнище на хората от територията е по-ниско от средното за страната и областта, 68 % са с основно, начално и незавършено начално образование, а 4 % изобщо не са посещавали училище. Ниската образованост на населението кореспондира с характеристиките на етническия състав.

Етническата структура на населението на територията показва трайно нарастващ дял на

ромската етническа група – 21,7 %, като от тях 35 % са деца и младежи и само 7,9 % са на възраст над 60 години. В съпоставка, при българското население децата и младежите са 11 %, а лицата над 60 години – 56 %. Концентрацията на ромско население на територията е най-висока в областта, и увеличаващият се брой на децата на този етнос, в съчетание с техните нагласи, традиции и имуществен статус, задълбочава различията в етническите групи на територията и увеличава миграционните процеси сред младите български семейства, които търсят за своите деца по-добро образование от това, предлагано в смесени паралелки и сред деца, които не владеят или слабо владеят български език.

Налице е висок риск от бедност и социална изолация на цели групи хора, който се дължи на ниската заетост на трудоспособното население, високата безработица, ниската образователна степен, ниските доходи, а също на възрастовата и етническа структура на живущите.

Нужди: *Характеристиката на населението от една страна и устройството на територията от друга формират потребност от довеждане на повече услуги до хората от територията чрез разкриването на нови и разширяване периметъра на съществуващите. Трайната тенденция на разширяваща се неграмотност и необразованост сред ромската общност формира потребност от действия, противопоставящи се на риска от бедност и изолация. Високата безработица и социалното изключване на групи от хора в трудоспособна възраст формират необходимостта от акцентирание върху създаването на работни места и действия за приобщаване на тези групи към пазара на труда и живота на територията.*

Нараства обхватът на социални услуги на територията, каквито са „Домашен социален патронаж“, обществената трапезария, Центърът за обществена подкрепа за деца в риск, общината финансира 53 клуба на пенсионера на територията. **Нужда:** *Въпреки това нуждата от социални услуги продължава да нараства заради застаряващото население, увеличаващия се брой на самотните хора, децата в риск и хората с увреждания.*

Мрежата от образователни услуги е добре развита на територията. До 2015 г. в 21 училища учат 1498 ученика. Поради намаляване на децата и необходимост от оптимизация, учебните заведения са редуцирани на 13. **Нужди:** *Освободените сгради имат нужда от нови функционалности. Проблем е прибирането и задържането на подлежащите на задължително образование деца. Има потребност от нови пособия и техника за подобряване качеството на учебния процес, от изграждане на спортни площадки и набавяне на спортни принадлежности за подобряване двигателната активност на децата и младежите, за разнообразяване на свободното им време и за укрепване на спортните клубове на територията.*

Осигурена е първичната доболнична помощ на населението, лекарски и/или зъболекарски кабинети има основно в опорните села, няма лекарски практики в 8 населени места, а кметовете им посочват, че разстоянието до най-близката практика е между 2 и 25 км. На територията има само една действаща аптека и снабдяването с лекарства частично е поето на доброволен принцип или от лекарите, работещи на територията, или от кметовете на населените места. **Нужда:** *Осигуряването на мобилни здравни услуги е вариант за подобряване достъпа на населението до тях.*

Връзките в местната общност са запазени, за което способстват 35 читалища, центрове на просвета, информация и събития, на съхраняване и продължаване на традициите на етносите. **Нужда:** *Част от културния календар има потенциал да привлече гости на територията, но*

при обсъжданията със заинтересованите страни беше изразено мнение, че е необходима смяна в подхода на провеждане на събития, подобряване на маркетинга за привличане интереса към територията, съобразяване с нагласите на хората да преживеят, да видят и усетят, да вкусят, да се забавляват.

2) Икономически тенденции

Икономиката на територията формират 581 предприятия, от които 90,7 % са микро, 7,92 % - малки и 1,5 % - средни предприятия, и 1585 регистрирани земеделски производители. Водещо е „селското, горско и рибно стопанство“, което формира 58 % от нетните приходи от продажби, следвано от сектора на „търговията“. Най-големите предприятия на територията са „Яйца и птици – Зора“ АД, „Клас Олио“ АД и „Недко Недков-Овчарово“ ЕООД, съответно за производство на яйца, на растително масло и на млечни продукти, месо и месни изделия.

Заетите на територията са 13,76 %, хората разчитат на сезонна заетост, на гурбетчиите, които са 28,12 %, а също на произведеното в двора на село. 1,82 % са заети в собствени стопанства. Безработицата в края на 2015 г. е 14,4 %, поддържа трайни стойности над средните за страната и областта, и е постоянна за нискоквалифицираните и/или без квалификация жители на територията.

Увеличаването на дълготрайните материални активи (ДМА) в периода от 2011 до 2015 г. спрямо базовата 2010 г. е с 124,47 %, което е показател за разширяване на дейността и технологичното обновление на предприятията. Разпределението на разходите за покупка на ДМА е съответно 90 % в аграрния сектор, 5,36 % - в индустрията и 3,13 % - в услугите.

Инвестиционната активност на бизнес структурите е в зависимост от тяхната големина и сектор на действие и е пряко повлияна от действието и на ПРСР, и в частност на управляваната от МИГ Добричка за периода 2011-2014 г. СМР, чрез които в сектора на земеделието, преработвателната промишленост и в неземеделските дейности навлизат инвестиции. *Нужди:* Приносът на МИГ Добричка в предходния период е най-вече в подпомагането на микро- и малките бизнес-структури, които са силно уязвими от пазарната конюнктура и без подкрепата на политиката за развитие на селските райони не биха могли да планират инвестиции и развитие. Това се отнася в пълна сила и за настоящия програмен период.

2.1. Промисленост и услуги

Икономиката на територията е с ниска степен на диверсификация. Развит е първичният сектор, който създава добавена стойност и по-висока сезонна заетост. Малка част от произведената земеделска продукция се преработва на място, на територията има няколко мандри, 2 дестилерии за етерични масла, кланица, камери за шоково замразяване на плодове, завод за преработка и пакетиране на пчелен мед, предприятие за производство на растително масло и биодизел.

Развитието на неземеделските сектори е ограничено от по-високия инвестиционен риск и разходи, както и от наличното качество на работната сила. На територията има малки фабрики за мебели, за производство на обувки, бетонни блокчета, ковано желязо, няколко малки строителни фирми, две къщи за гости.

Съществуващата мрежа от търговски обекти и услуги не задоволява нуждите на населението. Предлагат се само стоки от първа необходимост, липсва предлагане дори на стандартни услуги поради ограниченото им търсене и нерентабилност. *Нужда:* Проблемът е

от години, а иновативен подход в предлагането на услуги за обхващане на цялата територия на МИГ с нейните 68 села е потребност.

Територията има потенциал за развитие на устойчив туризъм чрез опазване и експониране на природното и културно наследство и насърчаване на приемственост по отношение на живото наследство и традициите. В предходния период, включително и с подкрепата на СМР на МИГ Добричка, са изградени къщи за гости и атракция „Медена къща - Михови“, но в процеса на превръщане на една територия в място за атракции, за културен, природолюбителски, селски и друг тематичен туризъм е необходима намесата и участието на публичния сектор. Потенциалът на територията не е използван, липсва разработен туристически продукт, неразвити са публично-частните партньорства и атракциите, не е привлечена експертиза. **Нужда:** *Необходимо е да се насърчи диверсификацията на местната икономика, като се подкрепят инвестиции в преработката на продукцията, а също в неземеделските сектори, като се даде акцент върху разкриване и запазване на работни места. Поради ограничените пазарни възможности в малките населени места от територията, правещи инвестициите в услуги нерентабилни, насърчаването на мобилни услуги е възможност, която може да разшири пазара и да удовлетвори нуждата.*

2.2. Селско стопанство

А) Растениевъдство:

На територията съществуват традиции в земеделието. Земята и плодородието на почвите са основният ресурс, който определя поминъка. Съгласно баланса на територията от общо 1298 000 дка площ, 79 % са земеделска земя, от която засетите земеделски площи са 880055 дка (68 %), поливните площи са само 206 дка, а трайните насаждения – 4576,29 дка (0,45 % от земеделската земя). Създадени са условия за комасация на обработваемата земя и 28 земеделски стопани обработват над 34 % от засетите площи. Налице е биполярност на земеделската структура.

В зависимост от големината на стопанствата през последните 2 години настъпват промени в тяхната специализация. Очертава се трайна тенденция на диверсификация на културите, характерна за малките и средни стопанства до 800 дка, обусловена от следните процеси:

Традиционно на територията доминира отглеждането на зърнени култури. Съчетанието от плодородна почва, големи обработваеми площи, високопроизводителна техника и високи борсови цени на зърното позволиха интензивно земеделие и доведоха до получаването на рекордни добиви и висока добавена стойност от производството на пшеница, царевича и слънчоглед. В последните няколко години тези фактори осигуряваха добри добиви не само на големите, но и на малките производители.

Промяната в пазарната конюнктура, свързана с намаляването на изкупните цени на зърното, традиционно високите ренти и променените схеми за подкрепа по ПРСР 2014-2020 г, както и промените в климата, стартираха процеси на пренасочване, особено на малките стопанства, към други видове култури. Трайните насаждения са увеличени с 323,8 % спрямо 2010 г., расте броят на зеленчукопроизводителите, които обработват средно между 5 и 15 дка, а също на площите, засети с етерично-маслени култури и билки. В района има производители на тикви, дини и пъпеши, на малини, арония, ядки. Земеделският продукт на територията променя своите характеристики и е насочен към друг вид потребител.

***Нужда:** Пренасочването на стопанствата към нови видове култури, различни от зърнените, генерира нуждата от нови видове земеделска техника, включително поливна, от складове и системи за съхранение на продукцията, от оранжерии. Новите местни продукти имат нужда от пазарна реализация и интегриране на производителите им в хранителната верига. Възниква и необходимост от преработката на плодовете, зеленчуците, а също на етерично-маслените култури, което допринася за увеличаване на добавената стойност на територията. Изхождайки от тези потребности, СВОМР на МИГ Добричка предвижда мерки и индикатори, които ще дадат предимство на задоволяването им пред класическите форми на земеделие.*

Б) Животновъдство:

По данни на ДФЗ към края на 2014 г. на територията има 369 регистрирани земеделски стопани, които се занимават с животновъдство. В сравнение с 2010 г. е увеличен както броят на животновъдите, така и на животните, като ръстът им е 1604 % и достига 1 283 223 бр. животни. На територията на МИГ Добричка се отглеждат 40 % от говедата, 28 % от овцете, 77 % от кокошките носачки, 73 % от пилетата за угояване, 30,58 % от пчелните семейства, отглеждани в Добричка област. Наскоро на територията е открит и център за отглеждане на пекински патици. Благоприятен фактор за развитието на сектора е наличието на собствен фураж, което прави животновъдите по-малко зависими от пазарните флукутации.

***Нужда:** Инвестиционната нужда на животновъдите е свързана с изграждането на нови обори за отглеждане на животни, внедряването на системи и иновации, водещи до постигане на стандарти и качество на продукцията, машини, позволяващи автоматизация и подобряване обслужването на животните. Пчеларите имат нужда от платформи за подвижно пчеларство, от техника за преработка, опаковане и етикетирание на меда.*

3) Инфраструктура:

Отдалечеността от главни пътища и развиващи се индустриални центрове е причина територията на МИГ ДОБРИЧКА да е изолирана и изцяло зависима от земеделието. На територията е изградена необходимата инженерна инфраструктура, но достъпът до повечето села е по четвъртокласна пътна мрежа, пътищата са с ниска пропускателна способност, при зимни условия често непроходими. През територията минава жп линия София – Кардам.

За периода 2010-2015 г. са полагани усилия за подобряване на уличната мрежа и парковите пространства, принос за това има и СМР на МИГ Добричка. ***Нужда:** Големият брой населени места на територията (68 села) формира и нуждата от подобни действия и в настоящия програмен период, кметовете на 19 села отчитат в анкетната карта, че улиците в техните населени места са лоши и че обществените зеленени площи се нуждаят от поддържане.*

Територията е напълно покрита с мобилни комуникации. Достъп до интернет има в 72% от населените места. В 19 селища липсата на Интернет достъп лишава населението и бизнеса от достъп до информация и допълнително увеличава изолацията.

Водоснабдителната мрежа към всички населени места от територията е изградена отдавна и характерни за нея са големите загуби на вода, породени от амортизираните азбестоциментови тръби, предпоставка за непрекъснати аварии. Режим на водоподаването има в 11 села. Няма изградени канализационни системи за отпадни битови води, поради това няма и изградени селищни пречиствателни станции.

4) Климат и околна среда

4.1. Климат:

Територията на МИГ Добричка е с умерено-континентален климат, омекотен от близостта на водния басейн – Черно море. Характерни са умерените и силните ветрове. Средната годишна температура е 12,1° С, най-ниски са температурите през януари, а най-високи през м. юли. В района са налице признаците на промяна на климата. Наблюдава се ръст на максималните летни температури през последните няколко години, съчетани със силно проявено безводие. Средногодишното количество на валежите е около 500 мм.

4.2. Водни ресурси

А) Повърхностни води:

На територията на МИГ Добричка почти липсват повърхностни води, те заемат едва 0,19% от общата ѝ площ. Единствените по-значими реки са Суха река и река Батова. Микроязовирите на територията са 16, от тях с относително постоянни водни количества са 10, а 6 са пресъхнали. В землището на село Одринци се намира язовир Одринци (3 мил. куб. м. вода), който се използва предимно за риболов. Осем от функциониращите язовири са класифицирани като потенциално опасни. Не са изградени системи за поливане.

На територията на общината се намира сондажен минерален извор до река Батовска близо до село Прилеп. Студени извори има при село Ново Ботево и село Батово. Не са правени опити за бутилиране на водите. *Нужда: Расте необходимостта от целенасочени действия за опазване на водните ресурси и превръщането им в източник на доходи, най-вече чрез изграждане на системи за напояване. Това е и начин за устойчиво развитие на част от стопанствата в условия на променящ се климат.*

Б) Подземни води:

Подземните води са разположени в два хоризонта, които се използват за водоснабдяване на населените места. Подземните източници обаче са с висок риск от замърсяване. Община Добричка е включена в Списъка на чувствителните зони в Р България, в които чрез просмукване или оттичане водите се замърсяват от земеделски източници. Химизацията на селското стопанство и попивните ями за битовофекални води са основните причини за замърсяване на плитките подземни води. Неефективно действащите пречиствателни съоръжения за отпадъчни води от животновъдните ферми, неизградената канализация за отпадъчни битови води, липсата на ПСОВ, допринасят за замърсяване с нитрати на подземните води, използвани за питейни нужди. Проблем е и нерегламентираното заустване на отпадъчни води от животновъдни ферми в суходолията и деретата. *Нужда: Има нужда от правилно съхранение на азотосъдържащите торове, което е и най-ефективният начин за опазване на почвата и водите от точковото замърсяване с нитрати. За целта земеделските стопанства се нуждаят от съоръжения за складирането им с достатъчен капацитет.*

4.3. Почвени ресурси:

Според почвената класификация на България, почвите в района са представени от следните почвени типове: “черноземи” /Chernozems/, “рендзини” /Rendzic leptosols/ и “антропогенни почви” (Antrosols). За развитие на земеделие от значение са черноземите. Поради начина на земеползване почвата в района е засегната от водна и ветрова ерозия. Този риск за почвите в района е цитиран конкретно за Добрич в ПРСР 2014-2020 и в Националната

програма за действие за устойчиво управление на земите и борба с опустиняването, от друга страна той беше коментирал със загриженост от заинтересованите страни в процеса на разработване на СВОМР. *Нужда:* *С оглед на рисковете за природните ресурси, които в своята съвкупност създават работа и доходи за хората от територията, СВОМР адресира потребността от опазване на земните ресурси към планираните мерки по приоритет 1 в стратегическата рамка на Стратегията.*

4.4. Въздух:

Потенциалът на замърсяване на атмосферния въздух от местни източници е нисък.

4.5. Биоразнообразие и горски ресурси:

Характерно за естествената растителност на територията е нейният сухоустойчив тип. Анализите констатираха засилена деградация на пасищната растителност. За тези процеси допринася фактът, че беше допуснато пасища на територията да бъдат разорани и превърнати в допълнителни площи за добив на зърно от спечелилите търгове за наем на общински земи големи земеделски производители.

На територията има 2 защитени местности, 3 защитени зони по Натура 2000 по Директивата за птиците и 2 защитени зони по Натура 2000 по Директивата за опазване на природните местообитания (хабитати) и на дивата флора и фауна. Техният консервационен статус не попада в състояние „неблагоприятно-незадоволително“ и съответно не са налице условия за включването на мерки в СВОМР по ОПОС 2014-2020.

Нужда: *При обсъждането на проблемите в животинския свят на територията заинтересованите страни посочиха факти на унищожени пчелни семейства вследствие на торене на нивите и необходимостта от балансиране в интересите на земеделските производители.*

15 % от територията на МИГ Добричка е заета от гори. Те са стари. Действия за подобряване на управлението им през последните 15 години не са предприемани поради все още неизяснена собственост. По тази причина, независимо от идентифицираната от местната общност *нужда от възстановяване на гората с цел поддържане на природния баланс и генериране на добавена стойност, не е възможно включването на мерки, свързани с развитието на горския фонд в СВОМР.*

4.6. Отпадъци:

На територията на МИГ Добричка е изградено и пуснато в експлоатация през 2015 г. ново сметище, към което са направени инсталация за сепариране на материали за рециклиране и съоръжение за открито компостиране на биоотпадъци.

Морфологичният анализ на сметта, генерирана на територията, показва високо съдържание в нея на рециклируем отпадък, тъй като система за разделното ѝ събиране е в процес на изграждане. *Нужда:* *Заинтересованите страни се обединиха около идеята за просветни действия и внедряване на системи за домашно компостиране. Потенциална възможност в тази посока е организирането на подобни тематични мероприятия чрез подкрепа по подмярка 19.2-7.6 от СВОМР.*

3.2. Идентифицирани групи от заинтересовани лица на територията на МИГ:

Заинтересованите страни от местната общност са идентифицирани чрез проучване и анализ (Приложение №22-2). Те са структурирани на база принадлежност към секторите,

интереси и ползи от развитието на територията. Проучването показва, че заинтересованите страни са с различен интерес, необходимост от включване и степен на участие в процеса на вземане на решения при разработката на СВОМР. Заинтересованите страни по сектори са сегментирани както следва:

ПРЕДСТАВИТЕЛНОСТ	ИНТЕРЕС	НЕОБХОДИМОСТ ОТ ВКЛЮЧВА-НЕ	СТЕПЕН НА УЧАСТИЕ
ПУБЛИЧЕН СЕКТОР			
общинска администрация и общински съветници на община Добричка, изборни длъжности в населените места от територията	силен интерес и ползи	да	активно
държавни структури на областно и общинско ниво	съгласуваност и индиректни ползи	не	информирание, консултиране
СТОПАНСКИ СЕКТОР			
земеделски производители под различна юридическа форма	силен интерес и ползи	да	активно
МСП от ХВП, услугите, строителство, търговия, туризъм	силен интерес и ползи	да	активно
предприятия от сферата на преработващата промишленост	интерес	да	активно
НЕСТОПАНСКИ СЕКТОР			
сдружения от територията (в сферата на образованието, спорта, младежките дейности, други)	силен интерес и ползи	да	активно
читалищни настоятелства	ползи	да	активно
представители на малцинствени общности и уязвими групи	интерес	да	информирание, консултиране
физически лица	интерес	да	консултиране

3.3. Анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите:

Силни страни	Слаби страни
Местоположение, климат, природно и културно наследство	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Запазена богата природна среда, предлагаща добри условия за живот ▪ Плодородна равнинна земя, подходяща за земеделие ▪ Близост до Черно море и туристически потоци ▪ Територия без големи промишлени замърсители ▪ Достъпност на оформените опорни села с концентрация на население 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Липса на административен център на най-голямата в страната територия на община с 68 населени места ▪ Дисбаланс в развитието на селата от територията ▪ Прояви на климатични промени - засушавания, порои, наводнения; ▪ Тенденция към замърсяване на почвите и водите от интензивно земеделие ▪ Лошо състояние на горите и природозащитните пояси
Техническа инфраструктура	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Пространствено добре развита пътна и 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Износена инфраструктура

<p>жп мрежа</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Развити телекомуникации и покритие от мобилни оператори ▪ Благоустроени обществени сгради с привлечени средства по програми 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ограничено интернет покритие ▪ Липса на разделно събиране на сметта ▪ Наличие на язовири в риск ▪ Ниска енергийна ефективност на сградния фонд
Социална инфраструктура и човешки ресурси	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Наличие на възпитателни, образователни и културно-просветни структури (ЦДГ, училища и читалища) ▪ Обновен сграден фонд ▪ Осигурено административно обслужване в опорни села ▪ Опит в управление на проекти ▪ Етническо многообразие ▪ Местна общност, мотивирана чрез МИГ Добричка към общи усилия за действия и промени ▪ Натрупан опит в прилагане на подхода ЛИДЕР 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Неблагоприятна демографска структура ▪ Недостиг на здравни и социални услуги ▪ Висока степен на безработица ▪ Ниско образователно и квалификационно равнище на работната сила ▪ Концентрация на големи групи в неравностойно положение ▪ Висока степен на обедняване и изолация на населението в малките села
Икономика	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Наличие на традиции и умения в селското стопанство ▪ Подобрена материално-техническа база за земеделско производство ▪ Наличие на голям брой малки земеделски стопанства с изразена тенденция към диверсификация – плодове, зеленчуци, етерично-маслени култури, нови култури ▪ Развитие на животновъдство с предимства от възможността за производство на собствени фуражи ▪ На територията има голям брой пчелари ▪ Наличие на свободни терени, подходящи за базиране на предприятия ▪ Малко, но гъвкави и с бизнес история микропредприятия ▪ Наличие на голям яйцепроизводствен комплекс 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Поляризирана структура на стопанствата – много земя в малко крупни арендатори ▪ Развитие на монокултурно земеделие ▪ Продукцията от земеделието директно се изнася като суровина ▪ Ограничен брой преработвателни предприятия ▪ Незавършена модернизация, особено при дребните и средни земеделски стопанства ▪ Опосредствен достъп на земеделските производители до пазара ▪ Силно зависима от земеделието икономика ▪ Неразвитост на сектора на услугите ▪ Незначителен дял на иновациите и слаба връзка с науката ▪ Сезонна заетост в земеделието ▪ Липса на поливно земеделие ▪ Слаба валоризация на природно и културно наследство
Възможности	Заплахи
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Внедряване на иновации и разнообразяване на земеделските култури ▪ Екологично земеделие ▪ Привличане на туристи от Черноморието и от областните центрове 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Задълбочаване обезлюдяването на територията на МИГ ▪ Риск от замърсяване на ресурсите, създаващи поминък - почви и подземни води вследствие на интензивно земеделие ▪ Рискове, свързани с промяна в климата – пожари, наводнения, снегонавявания

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Развитие на услуги и разширяване техния обхват към всички населени места ▪ Сдружаване на земеделски производители ▪ Повишаване на инвестиционната активност и предприемачество ▪ Създаване и укрепване на малки преработвателни предприятия и модернизация на леката и хранително-вкусовата промишленост 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Риск от пазарна или климатична дестабилизация за монокултурното земеделие ▪ Липса на предприемаческа активност и квалифициран човешки ресурс за внедряване на иновации ▪ Задълбочаване на изолацията, бедността и трудовата емиграция, особено на млади хора ▪ Развитие на неекологични производства
---	---

3.4. Потребности на уязвимите и малцинствени групи:

По данни на НСИ от последното преброяване от 2011 г. 19,87% от населението на територията по етническа група е от представители на **ромския етнос**, като за децата до 9 години и младежите до 19 години тази разлика е над три пъти спрямо средното за страната. Характерни за този етнос на територията са ранните бракове, високата раждаемост, необразованост, ниска квалификация, бедност, невъзможност за нормално отглеждане и възпитание на децата, ниска или напълно липсваща хигиенна култура, невладеенето и неупотребата на български език, ранното напускане на училище. Анализът на демографските данни показва тенденция на оформяне на села, в които ромският етнос преобладава (над 50%), като такава е ситуацията в 27 села от територията на МИГ Добричка. Това рефлектира и върху съотношението на броя на учениците в учебните заведения – от общо 1140 ученика – 1010 са представители на ромския етнос, т.е. има класове и училища, в които всички учещи са представители на уязвима група. *Потребностите на тази малцинствена група са свързани със създаването на условия за социално включване чрез образование и мотивиращи изяви за децата и младежите, работа с родителите за преодоляване на нагласи, осигуряването на трудовата заетост за работоспособните.*

Територията на МИГ Добричка се характеризира и с голям **брой пенсионери, самотно живеещи възрастни хора и хора с увреждания**. Над 3300 жители са на възраст над 69 години, като над 31 % (1037 бр.) са и самотно живеещи, а 414 души от различни възрасти са с регистрирани увреждания. В резултат, *около 17 % от населението на територията формира силно уязвима група хора, нуждаеща се от допълнителни грижи, както в домашна среда, така и извън нея, и социални контакти.*

Безработните, и в частност трайно безработните младежи формират третата силно изразена група уязвими лица на територията на МИГ Добричка. Причините за това са свързани с липсата или ниското образование и квалификация на тази група, с невъзможността да наемат земеделска земя, чрез която да си осигурят поминък, и със сезонната заетост в земеделието. *Потребностите на тази уязвима група са свързани с осигуряването на траен източник на доходи, какъвто може да бъде придобиването на квалификация, оземляването от общинския поземлен фонд на млади хора, паралелно с действия по увеличаване на работните места на територията, което предполага интегриран поход на заинтересованите страни.*

4. Цели на стратегията:

4.1. Цели на стратегията и приоритети за развитие на територията:

Стратегическата част на Стратегията за водено от общностите местно развитие на МИГ Добричка е разработена въз основа на направен Териториален и социално-икономически анализ (Приложение №22-1), проучване на стратегическите документи, влияещи върху територията, на анкети сред кметовете на населените места, а също на нагласите и очакванията сред местното население и заинтересованите страни. Анализът на силните и слабите страни, възможностите и заплахите пред територията е изведен от срещите с хората от територията. При определянето на целите и приоритетите, местните заинтересовани страни взеха под внимание постигнатото в предходния програмен период, включително изводите и резултатите от прилагането на Стратегията за местно развитие на МИГ Добричка в периода 2011-2014 г. Те са наясно, че решаването на проблемите и удовлетворяване на множеството идентифицирани нужди е въпрос на приоритизиране и търсене на различни източници за решаването им. В този смисъл местната общност се обедини около необходимостта от ефективно и ефикасно целеполагане на ресурсите в СВОМР и синергия в действията, за да се постигне напредък. С особена загриженост хората коментираха необходимостта от щадящо отношение към природните ресурси, които следва да създават поминък не само за настоящето, но и за бъдещето. В условия на диалог, уважение и желание за отговорни действия беше приета следната стратегическа рамка:

Основна цел: ЗАДРУЖНИ УСИЛИЯ НА МЕСТНАТА ОБЩНОСТ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА ЖИВОТА И СЪХРАНЯВАНЕ БОГАТСТВОТА НА ТЕРИТОРИЯТА НА МИГ ДОБРИЧКА ЗА БЪДЕЩИТЕ ПОКОЛЕНИЯ

Обосновка на основната цел: Основната цел съдържа ангажимент на местната общност да работи за устойчиво развитие, което „посреща потребностите на настоящото поколение, без да е в ущърб на възможността бъдещите поколения да посрещнат собствените си нужди“. Основната цел на Стратегията съдържа подхода на водено от общностите развитие и адресира заинтересованите страни да работят задружно за постигане на по-добър живот днес и с отговорност за утрешния ден, предприемайки съвместни действия за реализиране на социални и щадящи природата икономически политики. Основната цел продължава и надгражда целта, формулирана в предходния програмен период: „*Територията на МИГ Добричка да се превърне в жизнена селска среда чрез целенасочени действия в партньорство на местната общност.*“ По този начин формулировката на целта на СВОМР на МИГ Добричка от една страна концентрира желаната представа за развитие на територията, а от друга съдържа и трите компонента на националната политика, реализирана чрез ПРСР - по-справедлива (подобряване на живота), по-зелена (съхраняване богатствата на територията), по-ефективна (чрез задружни усилия и с оптимални средства).

От множеството потребности и нужди на територията като най-важни местната общност определи следните:

а) потребност да се подкрепи предприемачество, развиващо и опазващо ресурсите на територията. Те са нейно богатство, защото самостоятелно, или в съвкупност, създават предпоставки за успешен поминък за населението;

б) необходимост да се подкрепят действия, които се противопоставят на отдалечеността от градския център и на трудната достъпност до услуги, на монотонността на живота и на изолацията, действия, които допринасят към усещането за добър и интересен живот, включително и за по-слабите и нуждаещите се от подкрепа.

От тези потребности произтичат и съответно водят до реализацията на основната цел следните приоритети:

1. СЪЗДАВАНЕ НА ПОМИНЪК, КОЙТО ОПАЗВА БОГАТСТВОТА НА ТЕРИТОРИЯТА
2. ПОДОБРЯВАНЕ И РАЗНООБРАЗЯВАНЕ НА ЖИВОТА И ПРИВЛИЧАНЕ ИНТЕРЕСА КЪМ ТЕРИТОРИЯТА

Обосновка на Приоритет 1: Този приоритет надгражда приоритет 1 „**Подобряване конкурентноспособността на местния продукт**“ в СМР на МИГ Добричка 2011-2014 г., като във фокуса на вниманието вече е продуктът, създаван на територията, който е произведен по правилата на добрата земеделска практика и създаден с отговорност към ресурсите /богатствата на територията. Той отговаря на желанието на местната общност ресурсите да се използват по начин, който ги запазва и за бъдещите поколения.

Обосновка на приоритет 2: Този приоритет кореспондира с приоритет 2 „**Повишаване качеството на живот на територията**“ на предходната Стратегия, изпълнявана в периода 2011-2014 г. от МИГ Добричка. Той е актуален и за настоящия програмен период и произтича от факта, че местното население иска да се подобряват условията на живот и да има достъп до услуги като тези на хората в града, да общува пълноценно и да може да споделя традиции, култура, история, бит и с външни хора (туристи и посетители).

4.2. Специфични цели:

По приоритет 1:

Специфична цел 1.1. ЕКОЛОГОСЪОБРАЗНО УПРАВЛЕНИЕ НА РЕСУРСИТЕ И ИНОВАЦИИ ЗА РАЗВИТИЕ НА БАЛАНСИРАНА ИКОНОМИКА

Обосновка за избора на специфична цел 1.1. :

Като **богатства на територията, създаващи поминък** (приоритет 1) местната общност идентифицира: почвите, водата, органичните/растителните отпадъци, пчелите, културно-историческото наследство, поради следното:

Почвата и водата са основният природен ресурс за развитие на балансирано земеделие. Интензивното торене постепенно замърсява почвите и подземните водни източници. Промяната в климата води до намаляване на валежите или до природни бедствия като наводнения и пожари, а в резултат, по-ниски добиви или погиване на реколтата.

Органичният, и в частност растителният отпадък е в големи количества и не се оползотворява. Морфологичният състав на сметта, генерирана на територията, показва присъствие на органични компоненти в над 33 % от общата маса. В този процент не влиза отпадъкът, който остава в градините и нивите, не се преработва и създава проблем за съхранението му. Същевременно той е биоразградим при определени условия и оползотворим за наторяване и възстановяване на органичната материя в почвата.

На територията има 16602 пчелни семейства, тук се произвеждат над 415 тона мед, или 30,58 % от меда, добиван в Добричка област. **Пчелите** са онези невидими труженици, които подпомагат усилията на земеделските стопани към по-добри резултати, те са индикатор на

замърсеността на околната среда и често стават нейна жертва. Те имат нужда от подкрепа и отговорни земеделски действия, осигуряващи им условия за съществуване.

Населението съхранява **обичаи, вярвания, култура и традиции**, но те не са превърнати в източник на доходи.

Нововъведенията в местната икономика, идващи **по линия на развитието на науката и практиката**, са подценени. Те са необходими, за да се оптимизират процесите на организация, отглеждане, обработка, разнообразяване на продуктовата гама и пр. (**иновации**).

В голяма част от земеделските стопанства на територията присъства тясната специализация в производството и пазарна реализация в условия на свободен пазар. Това прави малките стопанства силно уязвими от климатичната и пазарна конюнктура. Балансирането им в посока на разумна диверсификация и подобряване на пазарната реализация е не само възможно, то е необходимо (**балансираност**).

Предвидените подмерки за реализация на специфична цел 1.1., избрани от ПРСР 2014 - 2020 г. са: 19.2-4.1. "Подкрепа за инвестиции в земеделски стопанства", 19.2-4.2. „Инвестиции в преработка/маркетинг на селскостопански продукти”, 19.2-6.4. „Инвестиции в подкрепа на неземеделски дейности”, **очаквани резултати** от реализацията на които са: *балансираност и по-малко уязвими от пазарни и природни събития бизнес-структури на територията на МИГ Добричка; запазени и развити ресурси, създаващи поминък; внедрени постижения на науката и практиката в местната икономика; по-силно, по-богато и социално отговорно предприемачество.*

Специфична цел 1.2. УТВЪРЖДАВАНЕ НА МЕСТНИЯ ПРОДУКТ И ПОДОБРЯВАНЕ ОРГАНИЗАЦИЯТА НА ХРАНИТЕЛНАТА ВЕРИГА

Обосновка за избора на специфична цел 1.2:

Тя идва да отговори на потребността от увеличаване на добавената стойност от създаваните на територията на МИГ Добричка продукти. Те са предимно земеделски, плод на земята – зеленчуци и плодове, зърнени, бобови, етерично-маслени култури, на животновъдството – мляко и млечни изделия, месо и яйца, мед, прашец, прополис и пр. Тази специфична цел продължава усилията на местната общност от предходния програмен период да се подкрепи и поощри създаването на местен продукт и неговата преработка, като новото в настоящата СВOMP е свързано с подобряване на пазарната му реализация и гарантирането на потребителите на произхода и качеството на продуктите.

Предвидените в подкрепа на тази специфична цел подмерки, избрани от ПРСР 2014 - 2020 г., са: 19.2-4.1. "Подкрепа за инвестиции в земеделски стопанства" и 19.2-4.2. „Инвестиции в преработка/маркетинг на селскостопански продукти”. **Очакваните резултати** от реализацията на подмерките са: *подобро качество и/или разнообразна продуктова гама; увеличени продажби, включително директни; подобрени връзки по веригата от производителя до търговеца.* Изпълнението на тази специфична цел в комбинация със специфична цел 2.2. предлага интегрирани решения (вкл. задружни усилия – виж основната цел) и инициативност както от частния, така и от публичния и граждански сектор и усилва ефекта на въздействията.

По приоритет 2:

Специфична цел 2.1. ПОДКРЕПА ЗА СОЦИАЛНО ПРИОБЩАВАНЕ И НАМАЛЯВАНЕ НА БЕДНОСТТА

Обосновка за избора на специфична цел 2.1.:

На територията на най-голямата в България селска община, която е територията на МИГ Добричка, има 68 населени места, в които живеят 20 882 души към 2016 г., 29 % от тях са над трудоспособна възраст. Възрастните хора, а и не само те, имат нужда от специфични услуги, достъпът до които е ограничен, включително и поради особеното устройство на територията и отдалеченост от града. *Стратегията ще насърчи предприемачество, включително социално, облекчаващо достъпа до различни видове услуги, използвайки структурата на опорни и околни села.*

По своя етнически състав населението на територията на МИГ Добричка е формирано от три етноса - българи, турци и роми, като делът на последните непрекъснато нараства. 69% от населението на територията е с основно и по-ниско образование (при средно за страната 36 %). Липсата на образование обрича част от населението на бедност, то е без постоянна работа, което рефлектира в невъзможност да се посрещнат нуждите на децата и семейството. Неграмотността води до маргинализация, а кръгът от засегнати се увеличава, особено сред ромския етнос.

Целеви групи, към които са насочени интервенции в контекста на реализирането на специфична цел 2.1. са: възрастните и самотни хора, децата и младежите в неравностойно положение, както и групите в изолация вследствие на необразованост и етнически произход.

Мерките, чрез които ще се реализира тази специфична цел, са избраните от ПРСР подмерки 19.2-6.4. „Инвестиции в подкрепа на неземеделски дейности” и 19.2-7.2. „Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички видове малка по мащаби инфраструктура”. **Очаквани резултати** от прилагането им са: *подобряване на достъпа до услуги и изграждане на инфраструктура, подпомагаща социалното включване.*

Специфична цел 2.2. ПОВИШАВАНЕ АТРАКТИВНОСТТА И ИНТЕРЕСА КЪМ ТЕРИТОРИЯТА

Обосновка на избора на специфична цел 2.2.:

Чрез тази специфична цел се търси надграждане на постигнатото в СМР на МИГ Добричка за периода 2011-2014 г., с подкрепата на която бяха изградени две къщи за гости и създадена местна атракция „Медена къща - Михови“ в с. Прилеп.

Макар и налични, селското наследство и селският пейзаж, усещането за автентичност, близостта до земята и нейните плодове продължават да не носят добавена стойност за повишаване интереса към територията и не са превърнати в преживяване. Като буферна Черноморска зона районът е в близост до големи туристически потоци, посещаващи морските курорти на Северното Черноморие, но този факт не носи на населението доходи чрез предлагане на алтернативи за свободното време.

Местната общност отчита, че единични и самостоятелни действия не са недостатъчни за привличане на интереса към територията. Решението е в синергията от въздействия – изграждане на подходяща инфраструктура, създаване на атракции, базирани на местните потенциали, предоставяне на услуги от местните предприемачи.

За постигането на тази цел в СВОМР се предвижда комбинация от избрани от ПРСР подмерки: 19.2-6.4. „Инвестиции в подкрепа на неземеделски дейности”, 19.2-7.5. „Инвестиции за публично ползване на инфраструктура за отдых, туристическа инфраструктура”, и подмярка 19.2-7.6. „**Съхранение и приобщаване към богатствата на територията на МИГ Добричка**“, която е част от Регламент (ЕС) № 1305/2013. В съвкупното си въздействие те създават баланс в активността на трите сектора и фокусират техните съвместни усилия за интегриран подход към валоризацията на местните потенциали.

Очаквани резултати от прилагането на мерките са: *подобнена инфраструктура за провеждане на събития; увеличен брой събития на територията, привличащи посетителски интерес, нови и подобвени туристически обекти и услуги.*

4.3. Връзка между стратегията за СВОМР с характеристиките на конкретната територия, разработени въз основа на местните потребности и потенциал, в съответствие с политиките на национално, регионално и местно ниво, включително и с политиките по десегрегация и деинституционализация:

При подготовката на СВОМР идентифицираните потребности и потенциал на територията са съпоставени в контекста на стратегически документи от по-висок ранг. Целта на този анализ е да се създадат предпоставки за съгласуваност и съответствие на СВОМР с наличните стратегически документи, в чийто обхват на въздействие попада целевата територия.

А) на местно ниво

- *Общински план за развитие на Община Добричка 2014-2020 г.*

Характеристиките на територията на МИГ Добричка, отговарящи на местните потребности и потенциал за развитие и съответстващи на Общинския план за развитие на община Добричка 2014-2020 г., са:

По отношение на **приоритет 1 от СВОМР**: Създаване на поминък, който опазва богатствата на територията:

- Стимулиране на земеделските производители за модернизация на стопанствата, съхраняване на земеделската продукция, диверсификация на продуктите и пазарна реализация
- Насърчаване на инвестиции в преработка/маркетинг на селскостопански продукти
- Подобряване на условията за реализация на местния продукт до краен клиент
- Подкрепа за неземеделски дейности, включително за подобряването и/ или създаването на услуги за населението на територията
- Подкрепа за въвеждане на новости в процесите на производство и реализация
- Създаване на заетост и доходи, с акцент към младите хора
- Спазване изискванията за опазване на околната среда при осъществяване на икономическите дейности

По отношение на **приоритет 2 от СВОМР**: Подобряване и разнообразяване на живота и привличане интереса към територията

- Осигуряване на условия и среда за приобщаване на уязвими социални групи в живота на общността
- Подобряване достъпа до социални услуги за различни категории от населението – деца и младежи, възрастни хора, малцинствени групи
- Обновяване на инфраструктурата, която осигурява достъп до територията и осигурява на нейните жители среда за нормален живот
- Създаване на атракции, базирани на културно-историческото наследство и на природния потенциал, чрез които местните хора и гостите на територията я опознават по-добре и я предпочитат като място за отдих и за живеене

Целите на СВОМР допринасят за изпълнение на стратегически цели (СЦ) на Общинския план за развитие на Община Добричка, а именно:

- СЦ 1: Развиване на конкурентоспособно и устойчиво селско стопанство и създаване на

условия за динамично икономическо развитие при устойчиво управление на природните ресурси;

- СЦ 2: Повишаване привлекателността на общината за инвестиции и местоживеене чрез подобряване на техническата, екологична и социална инфраструктура;
- СЦ 3: Развитие на човешките ресурси чрез подобряване на качеството на образованието, здравеопазването и квалификацията на работната сила

По този начин СВОМР има добавена стойност за развитие на територията и адресира подобряването на жизнената среда, допълвайки усилията на ОПР в това отношение. Тя подпомага и пряко допълва трите стратегически цели на ОПР, като акцентира върху създаването на поминък, базиран и опазващ богатствата на територията, висококачествен краен продукт, подобряване на услугите и създаване на заетост, както и развитие на селския район с участие на местната общност.

2) **На регионално ниво**

- *Областна стратегия за развитие на област Добрич за периода 2014-2020 г.*

СЦ1 Повишаване на потенциала на човешките ресурси, увеличаване равнището на заетостта, доходите и постигане на социална интеграция на групите в неравностойно положение.

СЦ2 Създаване на условия за увеличаване на конкурентоспособността за постигане на динамично развитие на областта при намаляване на различията както вътре в нея, така спрямо и съседните области.

СЦ3 Стимулиране на балансираното териториално развитие чрез установяването на адекватни модели на териториално устройство, подобряване на екологичните условия, ефективно използване на механизмите за трансгранично и междурегионално сътрудничество.

- *Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Добрич за периода 2016-2020г.*

Стратегията е разработена като секторна политика в област Добрич въз основа на анализ на потребностите от социални услуги във всяка община на територията на областта:

Приоритетно направление (ПН) 1 Развитие на услуги в общността за превенция на деца и семейства в риск, преодоляване на социално изключване и изолация

ПН 3 Развитие на социални услуги в общността за социално включване на уязвими групи и лица в неравностойно положение

ПН 4 Грижа за старите хора за по-добър и достоен живот

- *Областна стратегия за интегриране на българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация в област Добрич за периода 2012-2020г.*

Оперативна цел (ОЦ)1 Обхващане и задържане в образователната система, осигуряване на качествено образование в мултикултурна образователна среда на децата и учениците, определяни от техните родители като представители на ромския етнос.

ОЦ3 Подобряване на жилищните условия, включително и на прилежащата техническа инфраструктура

ОЦ4 Подобряване на достъпа на ромите до пазара на труда и повишаване на дела на заетите сред тях

ОЦ5 Гарантиране на правата на гражданите, с акцент върху жените и децата, защита на обществения ред, недопускане и противодействие на проявите на нетолерантност,

дискриминация и напрежение между етническите групи.

ОЦб Създаване на условия за равен достъп на ромската общност до обществения културен живот и съхранение и развитие на ромската традиционна култура и творчество.

3) На национално ниво

- *Политика по развитие на селските райони, дефинирана в Програмата за развитие на селските райони за периода 2014-2020г.*

СВОМР на МИГ Добричка допринася за реализиране на Приоритет 6 „Насърчаване на социалното приобщаване, намаляването на бедността и икономическото развитие в селските райони“, който цели укрепване на териториалната конкурентоспособност на селските територии чрез публични инвестиции, подобряващи качеството на живот и условията за бизнес и насърчаване на местно развитие по подхода ЛИДЕР и по-специално ПО 6Б „Стимулиране на местното развитие в селските райони“.

Чрез подпомаганите проекти СВОМР на МИГ Добричка ще допринесе за постигането на следните приоритетни области на ПРСР:

2А-2: Повишаване на жизнеспособността и устойчивостта на малките земеделски стопанства

3А-2 Ускоряване на иновациите, подобряване на енергийната ефективност и технологичното обновление в хранителната промишленост

3А-4 Скъсяване веригите на доставки, насърчаване на местните пазари и подобряване на маркетинга на земеделски продукти

4В-1: Съхранение и увеличаване на почвеното плодородие

6А-1: Повишаване на инвестициите в неземеделските сектори на селските райони

6Б-1: Подобряване на социалната инфраструктура

6Б-3: Подобряване на туристическата инфраструктурата

- *Политика по десегрегация, дефинирана в Рамковата програма за интегриране на ромите в българското общество за периода 2010-2020г.*

Приетата Областна стратегия за интегриране на българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация в област Добрич за периода 2012-2020 г. отразява ангажиментите по националната политика по десегрегация на областно и общинско ниво. Чрез приноса си към оперативни цели 1, 3, 4, 5 и 6 на областната стратегия, настоящата СМР ще допринесе и към постигането на националните приоритети по десегрегация.

- *Политика по деинституционализация, дефинирана в Национална стратегия „Визия по деинституционализация на децата в Република България“*

Приетата Стратегия за развитие на социалните услуги в област Добрич, отразява ангажиментите към националната политика по деинституционализация на областно и общинско ниво. Чрез приноса си към приоритетни направления 1 и 3 на областната стратегия, настоящата СМР ще допринесе и към постигането на националните приоритети по деинституционализация.

4.4. Описание на иновативните характеристики на стратегията:

Иновативните характеристики на настоящата Стратегия за ВОМР са предопределени от самата философия на подхода ЛИДЕР и са изразени чрез методите и средствата за нейното прилагане на територията на МИГ Добричка:

1) Иновативността на СВОМР е свързана с прилагането на нов метод и начин за

решаване на местните проблеми и слабости на територията

В своята същност ЛИДЕР представлява иновативен подход за териториално развитие в ЕС. Разработването на СВОМР на МИГ Добричка, а в последствие нейното прилагане и отчитане съществено се различават от подхода, по който се приемат и реализират други стратегически документи, влияещи на територията. Иновативността е в характеристиките на подхода, приложени при разработването на СВОМР на МИГ Добричка: 1) вземането на решения от местните заинтересовани страни става „отдолу-нагоре“; 2) фокусът на СВОМР е поставен върху потребностите и потенциала на територията, като анализът, направен със заинтересованите страни, изведе потребности, част от които не са идентифицирани дори в Общинския план за развитие (напр. потребност от възстановяване на горски площи). Освен това стратегията, както и подходът ЛИДЕР, за първи път адресират нужди на уязвимите групи на територията 3) публично-частното партньорство между община, неправителствените организации и читалищата, земеделските производители и местен бизнес; 4) многосекторната стратегия – селско стопанство, производство, бизнес и обществени услуги, обучения, граждански инициативи и др, 5) работа в мрежа – местната мрежа от заинтересовани страни, мрежата от други местни инициативни групи в страната и чужбина, национална селска мрежа и европейска селска мрежа; 6) сътрудничество и взаимодействие с партньорски организации;

2) СВОМР включва мярка, предоставяща възможност за нова за територията форма на използване на природните ресурси и културно-историческото наследство

В съответствие с Регламент (ЕС) № 1305/2013 е разработена мярка, представляваща нова за територията форма за опазване, представяне и съхранение на местното материално и нематериално културно и историческо наследство и опазване на природното наследство, насърчавайки разширяването на дейностите, с които към момента са ангажирани читалища, ЮЛНЦ и МИГ.

3) СВОМР предвижда възможност за създаване на нов за територията продукт или услуга

Насърчаването и стимулирането на иновациите е хоризонтална политика, вградена в СВОМР на МИГ Добричка. Мерките залегнали в Приоритет 2 и двете му специфични цели са насочени към въвеждането на иновативни подходи за разрешаването на съществуващи проблеми по отношение на публичните (социални) услуги и капитализирането на потенциала от местните природни ресурси и дадености. А мерките, включени за постигането на приоритет 1 и двете му специфични цели, са насочени към подпомагане и насърчаване създаването на нови продукти или бизнес услуги.

4) Иновативна характеристика на СВОМР е и разработването на критерии за оценка на проектите по отношение на тяхната иновативност

Иновациите в проектите ще се оценяват спрямо местните условия и спрямо ефективността им в сравнение със съществуващите методи и решения, прилагани на нашата територия. По този начин проектите, въвеждащи нова услуга, разработващи нов продукт, или предлагащи нов подход за адресиране на съществуващите проблеми на територията, ще бъдат приоритизирани пред класическите видове проекти.

4.5. Йерархията на целите – вкл. цели за крайните продукти или резултатите:

**СТРАТЕГИЧЕСКА
ЦЕЛ**

ЗАДРУЖНИ УСИЛИЯ НА МЕСТНАТА ОБЩНОСТ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ
НА ЖИВОТА И СЪХРАНЯВАНЕ БОГАТСТВОТА НА ТЕРИТОРИЯТА
ЗА БЪДЕЩИТЕ ПОКОЛЕНИЯ

ПРИОРИТЕТИ

1/ ПОДКРЕПА ЗА ПОМИНЪК, КОЙТО ОПАЗВА
БОГАТСТВОТА НА ТЕРИТОРИЯТА

2/ ПОДОБРЯВАНЕ И РАЗНООБРАЗЯВАНЕ НА
ЖИВОТА И ПРИВЛИЧАНЕ ИНТЕРЕСА КЪМ
ТЕРИТОРИЯТА

**СПЕЦИФИЧНИ
ЦЕЛИ**

1.1. ЕКОЛОГОСЪОБРАЗНО
УПРАВЛЕНИЕ НА
РЕСУРСИТЕ И
ИНОВАЦИИ ЗА
РАЗВИТИЕ НА
БАЛАНСИРАНА
ИКОНОМИКА

1.2. УТВЪРЖДАВАНЕ НА
МЕСТНИЯ ПРОДУКТ И
ПОДОБРЯВАНЕ
ОРГАНИЗАЦИЯТА НА
ХРАНИТЕЛНАТА
ВЕРИГА

2.1. ПОДКРЕПА ЗА
СОЦИАЛНО
ПРИОБЩАВАНЕ И
НАМАЛЯВАНЕ НА
БЕДНОСТТА

2.2. ПОВИШАВАНЕ
АТРАКТИВНОСТТА И
ИНТЕРЕСА КЪМ
ТЕРИТОРИЯТА

ПОДМЕРКИ

19.2-4.1.

19.2-4.2.

19.2-6.4.

19.2-7.2.

19.2-7.5.

19.2-7.6.

**ОСНОВНИ
РЕЗУЛТАТИ**

Устойчиви и
жизнеспособни
земеделски
стопанства и
МСП

Ускоряване
на
иновациите

Утвърдени
местни
продукти и
подобен
маркетинг

Подобрено
управление
на ресурсите
и почвено
плодородие

Увеличени
инвестиции в
неземеделските
сектори

Изградена и
подобрена
социална и
туристическа
инфраструктура

Подобрена
социална
среда и
повишена
атраktivност
на територията

5. Описание на мерките:

В Стратегията за ВОМР на МИГ Добричка са включени 5 под-мерки, финансирани само от ЕЗФРСР, които са избрани от ПРСР 2014-2020 г. и една под-мярка, която не е включена в ПРСР 2014-2020, но е част от Регламент (ЕС) № 1305/2013.

Код на под-мярката:
19.2-4.1

Наименование на под-мярката:
„Инвестиции в земеделски стопанства“

Земеделието е основен източник на доходи за населението от територията на действие на МИГ. Застъпени са и двата подотрасъла - растениевъдство и животновъдство. В растениевъдното направление стопанствата са насочени основно към зърнопроизводство, овощарство и зеленчукопроизводство, а в животновъдно направление - към птицевъдство и говедовъдство. На територията се отглеждат пчели и технически култури. В последните години мнозина се насочиха към отглеждане на нетрадиционни за региона етерично-маслени и медицински култури и билки. В проведени срещи с представители на сектора се очерта необходимост от подкрепа основно в три направления: за по-големите стопани - в посока постигане на устойчивост; за средните – подкрепа за модернизиране на материалната база за съхранение на произведената от тях продукция и за по-малките стопанства – подкрепа за закупуване на техника за обработка на земята и прибиране на реколтата. В процеса на създаване на СВОМР бяха регистрирани 21 потенциални бенефициенти по мярката със заявени проектни намерения за: закупуване на земеделска техника, вкл. специализирана техника за билки; закупуване на малобабитна техника за животновъдна ферма; изграждане на складове за съхранение на собствената продукция; изграждане на кантар за земеделска продукция; създаване на трайни насаждения – овощна градина, маточина, лавандула, бял равнец; създаване на насаждение от биологична лавандула; закупуване на платформа за подвижно пчеларство; изграждане на напоителна система за отглеждане на зеленчуци; закупуване на кошери.

Описание на целите на под-мярката:	За разнообразяване на земеделската продукция, произвеждана на територията на МИГ Добричка, и за повишаване качеството ѝ чрез: <ul style="list-style-type: none">✓ модернизиране на производствените условия и въвеждане на нови процеси и технологии за производство, съхранение и транспорт;✓ реструктуриране и развитие на наличните материални мощности в стопанствата;✓ насърчаване въвеждането на нови технологии в производството и модернизация на физическия капитал;✓ опазване на компонентите на околната среда;✓ спазване стандартите на Европейския съюз (ЕС) и подобряване на условията в земеделските стопанства.
Обхват на под-мярката:	Подпомагат се проекти, които водят до подобряване цялостната дейност на земеделското стопанство чрез: <ul style="list-style-type: none">✓ обновяване на наличната техника за обработка на земята и прибиране на реколтата;✓ модернизиране на материалната база за съхранение на произведената собствена продукция;

	<ul style="list-style-type: none"> ✓ подобряване условията на труд, подобряване на хигиенните, ветеринарните, фитосанитарните, екологичните и други условия на производство; ✓ опазване на компонентите на околната среда, включително с намаляване на вредните емисии и отпадъци; ✓ осигуряване на възможности за производство на биологични земеделски продукти.
Допустими получатели:	<p>Земеделски стопани за инвестиции в техните стопанства, пряко свързани с една или няколко от дейностите по първично селскостопанско производство и съхранение само на собствени земеделски продукти, както и подготовка на продукцията за продажба.</p> <p>Към датата на подаване на заявлението за подпомагане кандидатите трябва да отговарят на следните условия:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. да са регистрирани като земеделски стопани съгласно чл. 7, ал. 1 от Закона за подпомагане на земеделските производители; 2. минималният стандартен производствен обем на земеделското им стопанство е не по-малко от левовата равностойност на 8000 евро; 3. ако са юридически лица, трябва да са: <ol style="list-style-type: none"> а) получили за предходната или текущата финансова година приход от земеделски дейности или участие и подпомагане по схемата за единно плащане на площ, включително приход от получена публична финансова помощ, директно свързана с извършването на тези дейности, или приход от преработка на земеделска продукция или услуги, директно свързани със земеделски дейности, или получена публична финансова помощ; б) регистрирани по Търговския закон, Закона за кооперациите, Закона за вероизповеданията или създадени по Закона за Селскостопанската академия.
Допустими дейности:	<p>Инвестиции в материални и нематериални активи, които подобряват цялостната дейност и конкурентоспособност на земеделските стопанства, чрез:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. внедряване на нови продукти, процеси и технологии и обновяване на наличните производствени материални и/или нематериални активи; или 2. опазване на компонентите на околната среда, включително с намаляване на вредните емисии и отпадъци; или 3. повишаване на енергийната ефективност в земеделските стопанства; и/или 4. подобряване условията на труд, подобряване на хигиенните, ветеринарните, фитосанитарните, екологичните и други условия на производство; или 5. подобряване качеството на произвежданите земеделски продукти; или 6. осигуряване на възможностите за производство на биологични земеделски продукти.
Допустими разходи:	<p>В рамките на земеделското стопанство:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. строителство или обновяване на сгради и на друга недвижима собственост, използвана за земеделското производство; 2. закупуване и/или инсталиране на нови машини, съоръжения и оборудване, необходими за подобряване на производствения процес, за съхранение и подготовка за продажба на земеделската продукция от стопанството;

	<p>3. закупуване и/или инсталиране на нови съоръжения и оборудване за напояване в стопанствата – резервоари, сондажи, системи за капково напояване и др.;</p> <p>4. създаване и/или презасаждане на трайни насаждения (вкл.от десертни лозя) и етерично-маслени култури;</p> <p>5. закупуване на съоръжения, прикачен инвентар за пчеларство и съответно оборудване, необходимо за производството на мед и други пчелни продукти, както и за развъждането на пчели-майки;</p> <p>6.закупуване на специализирани земеделски транспортни средства, като например: камиони, цистерни за събиране на мляко, хладилни превозни средства за транспортиране на продукцията, превозни средства за транспортиране на живи животни и птици;</p> <p>7. разходи, свързани с проекта, в т.ч. разходи за предпроектни проучвания, такси, хонорари за архитекти, инженери и консултанти, консултации за екологична и икономическа устойчивост на проекти и др., извършени както в процеса на подготовка на проекта преди подаване на заявлението за подпомагане, така и по време на неговото изпълнение, които не могат да надхвърлят 12 на сто от общия размер на допустимите разходи по проекта.</p>
Недопустими дейности и разходи:	Съгласно чл. 6 ал. (1) от Наредба № 9 на МЗХ и общите правила за недопустими разходи по всички под-мерки от СВOMP
Финансови параметри за проектите:	<p>Минимален размер – 10 000 лв. (без ДДС)</p> <p>Максимален размер - 150 000 лв. (без ДДС)</p>
Интензитет на финансовата помощ:	Финансовата помощ е в размер на 50 % от общите допустими разходи
Размер на финансовата помощ по под-мярката:	Размерът на финансовата помощ по под-мярката е 850 000,00 лв.

Обективни критерии за оценка на проектите и тяхната тежест:	КРИТЕРИИ ЗА ОЦЕНКА	ТОЧКИ
	Стопанството на кандидата е с размер от 8 000 до 25 000 евро СПО	20
	Проектът съдържа иновативност - въвеждане на нови за територията продукт, и/или услуга, и/или добра практика	10
	Проектът е за инвестиции в собственото земеделско стопанство, което е:	15
	○ в сектор „плодове и зеленчуци” (без отглеждане на тикви); или	
	○ за трайни насаждения (без черупкови); или	
	○ за производство на „етерично - маслени и медицински култури”; или	
	○ животновъдство, пчеларство.	
	Проектът допринася за подобряване на пазарната реализация, или за включване на стопанството в хранителната верига	10
	Проектът е за инвестиция за производство на биологични суровини и продукти	10
	Проектът разкрива постоянно работно място (работни места) (не по-малко от 12 месеца)	10
	Проектът допринася за ограничаване /адаптация към изменението на климата и/ или щади компонентите на околната среда – почви, води, въздух, отпадъци (по технически параметри)	10
	Проектът е представен от кандидат, който не е подпомаган от МИГ или ПРСР 2007 - 2013	5
Проектът е представен от потенциални бенефициенти на възраст до 40 години или жени, или представители на уязвими групи (точките не се натрупват, максимален брой 10 т.)	10	
Общ брой точки:	100	
Проектите, получили по-малко от 30 точки се отхвърлят.		

Очаквани резултати от прилагането на под-мярката:

- ✓ балансиран и по-малко уязвим от пазарни и природни събития стопанства;
- ✓ внедрени иновативни/ научни постижения;
- ✓ създадена заетост в сектора на селското стопанство;
- ✓ запазени и развити ресурси, създаващи поминък.

Код на под-мярката: 19.2-4.2	Наименование на под-мярката: „Инвестиции в преработка/маркетинг на селскостопански продукти”
	<p>Съществена част от земеделската продукция, произведена на територията на МИГ Добричка се предлага на пазара във вид на суровина. Използването на потенциала на плодородната добруджанска земя и получаване на повече продукти от нея, които да се продават не само като суровина, а като готова храна прави подпомагането на предприятията от хранително-преработвателния сектор целесъобразно и поради това то следва да бъде подкрепено от Стратегията за ВОМР. Бизнесът на територията на МИГ Добричка може да извлече множество ползи за своето развитие от т. нар. „къси вериги на доставки“. На етапа на разработване на настоящата стратегия е заявен интерес за участие по подмярката от страна на 4 бр. земеделски стопани за инвестиции в: изграждане на дестилерия за етерично-маслени култури; преустройство на помещение и закупуване на оборудване за малка дестилерия (само за собствена суровина); закупуване на производствена линия за плодови сокове и сушилня за плодове; закупуване на оборудване за преработка на мляко за съществуваща мандра.</p>
<p>Описание на целите на под-мярката:</p>	<p>Подобряване на цялостната дейност, икономическата ефективност и конкурентоспособността на предприятията от хранително-преработвателната промишленост чрез:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ по-добро използване на факторите за производство; ✓ въвеждане на нови продукти, процеси и технологии, включително къси вериги на доставка; ✓ подобряване на качеството и безопасността на храните и тяхната проследяемост; ✓ постигане на съответствие със стандартите на Европейския съюз (ЕС); ✓ подобряване опазването на околната среда.
<p>Обхват на под-мярката:</p>	<p>Подпомагат се проекти, които водят до създаване на нови или подобряване дейността на съществуващи предприятия от хранително-преработвателната промишленост чрез:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ внедряване на нови и/или модернизиране на наличните мощности и подобряване на използването им, и/или ✓ внедряване на нови продукти, процеси и технологии, и/или ✓ намаляване на себестойността на произвежданата продукция, и/или ✓ постигане на съответствие с нововъведени стандарти на ЕС, и/или ✓ опазване на околната среда, включително намаляване на вредните емисии и отпадъци, и/или ✓ подобряване на енергийната ефективност в предприятията, и/или ✓ подобряване на безопасността и хигиенните условия на производство и труд, и/или ✓ подобряване на качеството и безопасността на храните и тяхната проследяемост, и/или ✓ подобряване на възможностите за производство на биологични храни чрез преработка на първични земеделски биологични продукти.
<p>Допустими</p>	<p>За подпомагане могат да кандидатстват лица, които към датата на подаване на</p>

получатели:	<p>заявлението за подпомагане са:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Земеделски стопани, които към датата на подаване на заявлението за подпомагане трябва да отговарят на следните условия: <ul style="list-style-type: none"> - да са регистрирани като земеделски стопани съгласно Наредба № 3 от 1999 г. за създаване и поддържане на регистър на земеделските стопани (ДВ, бр. 10 от 1999 г.); - минималният стандартен производствен обем на земеделското им стопанство е не по-малко от левовата равностойност на 8000 евро. 2. Еднолични търговци и юридически лица, различни от кандидатите по т. 1, регистрирани по Търговския закон или Закона за кооперациите, които са микро, малки или средни предприятия, дефинирани съгласно Препоръка 2003/361/ЕО на Комисията.
Допустими дейности:	<p>Финансова помощ се предоставя за извършване на инвестиции в следните производствени сектори, свързани с преработката и/или маркетинга на селскостопански продукти:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) мляко и млечни продукти, с изключение на производство, преработка и/или маркетинг на продукти, наподобяващи/заместващи мляко и млечни продукти; 2) месо и месни продукти 3) плодове и зеленчуци, вкл. гъби; 4) пчелен мед и пчелни продукти с изключение на производство, преработка и/или маркетинг на продукти, наподобяващи/заместващи пчелен мед и пчелни продукти; 5) зърнени, мелничарски и нишестени продукти с изключение на производство, преработка и/или маркетинг на хляб и тестени изделия; 6) растителни и животински масла и мазнини с изключение на производство, преработка и/или маркетинг на маслиново масло; 7) технически и медицински култури, включително билки, с изключение на производство, преработка и/или маркетинг на тютюн и тютюневи изделия, захар и сладкарски изделия; 8) готови храни за селскостопански животни (фуражи); 9) гроздова мъст, вино и оцет. <p>Подкрепата е насочена към:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Инвестиции, свързани с изграждане, придобиване и модернизиране на сгради и други недвижими активи, необходими за производството и маркетинга; ✓ Инвестиции в технологии за производство на продукти, включително такива, свързани с къси вериги на доставка и инсталиране на нови машини и оборудване за подобряване на производствения процес и маркетинга; ✓ Инвестиции в активи за съхранение, преработка, пакетиране, охлаждане, замразяване и сушене с цел запазване качеството на продукцията и суровината.

Допустими разходи:	<p>Допустими за финансова помощ са следните разходи:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. изграждане, придобиване и модернизиране на сгради и други недвижими активи, свързани с производството и/или маркетинга, включително такива, използвани за опазване компонентите на околната среда; 2. закупуване, включително чрез финансов лизинг, и/или инсталиране на нови машини, съоръжения и оборудване, необходими за подобряване на производствения процес по преработка и маркетинга, в т.ч. за: <ol style="list-style-type: none"> а) преработка, пакетиране, включително охлаждане, замразяване, сушене, съхраняване и др. на суровините или продукцията; б) производство на нови продукти, въвеждане на нови технологии и процеси; в) опазване компонентите на околната среда; г) производство на енергия от възобновяеми енергийни източници за собствените нужди на предприятието, включително чрез преработка на растителна и животинска първична и вторична биомаса; д) подобряване на енергийната ефективност и за подобряване и контрол на качеството и безопасността на суровините и храните; 3. закупуване, включително чрез финансов лизинг, на специализирани транспортни средства, включително хладилни такива, за превоз на суровините или готовата продукция, използвани и произвеждани от предприятието; 4. изграждане/модернизиране, включително оборудване на лаборатории, които са собственост на кандидата, разположени са на територията на предприятието и са пряко свързани с нуждите на производствения процес, включително чрез финансов лизинг; 5. материални инвестиции за постигане на съответствие с новоприети стандарти на Съюза съгласно приложение № 8 на Наредба № 20 от 27.10.2015 г., включително чрез финансов лизинг; 6. закупуване на софтуер, включително чрез финансов лизинг; 7. за ноу-хау, придобиване на патентни права и лицензи, за регистрация на търговски марки и процеси, необходими за изготвяне и изпълнение на проекта; 8. разходи за достигане на съответствие с международно признати стандарти за системи за управление, разходи за въвеждане на добри производствени практики, системи за управление на качеството и подготовка за сертификация в предприятията, само когато тези разходи са част от общ проект на кандидата; 9. разходи, свързани с проекта, в т.ч. разходи за предпроектни проучвания, такси, хонорари за архитекти, инженери и консултанти, консултации за икономическа устойчивост на проекти, извършени както в процеса на подготовка на проекта преди подаване на заявлението за подпомагане, така и по време на неговото изпълнение, които не могат да надхвърлят 12 на сто от общия размер на допустимите разходи по проект, вкл. в т. 1 - 8.
Недопустими дейности и разходи:	Съгласно чл. 20 от Наредба № 20 на МЗХ и общите правила за недопустими разходи по всички под-мерки от СВОМР.
Финансови	Минимален размер – 10 000 лв.

параметри за проектите:	Максимален размер – 391 000 лв.	
Интензитет на помощта:	Финансовата помощ е в размер на: - 50 % от общите допустими разходи за проекти, представени от микро-, малки или средни предприятия.	
Размер на финансовата помощ по под-мярката:	Размерът на финансовата помощ по под-мярката е 491 000,00 лв.	
Обективни критерии за оценка на проектите и тяхната тежест:	КРИТЕРИИ ЗА ОЦЕНКА	ТОЧКИ
	Проектът въвежда иновативност – прилагане на нови за територията продукт и/или услуга, и/или добра практика	20
	Проектът включва преработка на собствени и/или произвеждани на територията на МИГ Добричка земеделски суровини/продукти	20
	Проектът включва преработка на суровини от чувствителните сектори – животновъдство (вкл. пчеларство), зеленчукови, етерично-маслени и овощни	10
	Проектът допринася за създаване на работни места	10
	○ едно постоянно работно място	5
	○ две и повече постоянни работни места	10
	Проектът допринася за подобряване на пазарната реализация на кандидата или за скъсяване на веригата на доставка	10
	Проектът е за инвестиции за производство на био-енергия за собствени нужди или за подобряване на енергийната ефективност на самото предприятие	10
	Проектът е за инвестиции, допринасящи за ограничаване изменението на климата и/или щадя компонентите на околната среда – почви, води, въздух, отпадъци (по технически параметри)	10
	Проектът е представен от потенциални бенефициенти на възраст до 40 години или жени, или представители на уязвими групи (точките не се натрупват, максимален брой 10 т.)	10
Общ брой точки:	100	
Проектите, получили по-малко от 30 точки, се отхвърлят.		
<p>Очаквани резултати от прилагането на под-мярката:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ подобро качество и/или разнообразна продуктова гама; ✓ подобрени връзки по веригата от производителя до търговеца; ✓ увеличени продажби, включително директни; ✓ създадена заетост в сектора; ✓ внедрени постижения на науката и практиката; ✓ увеличена добавена стойност на територията. 		

Код на под-мярката: 19.2-6.4	Наименование на под-мярката: „Инвестиции в подкрепа на неземеделски дейности”
	<p>Изготвените в подготвителната фаза анализи отчитат, че в голяма част от населените места от територията на МИГ Добричка услугите са недостатъчни и труднодостъпни, а производствата са лошо представени. За подобряване качеството на живот на местните жители е необходимо да се подпомогне предлагането на леснодостъпни услуги за населението, съпоставими с тези в големите градове. След обработка на данните, получени от формулярите за проява на интерес за кандидатстване бе установено, че по подмярката е заявен интерес от страна на 8 потенциални бенефициенти. Проектните намерения включват: *изграждане на басейн със заведение и барбекю (с обществен достъп); *закупуване на нов автомобил за превоз на гости до местна атракция; *ремонт, реконструкция и обзавеждане на магазин за хранителни стоки; *закупуване на хладилен микробус за превоз на цветя; *изграждане на пчелин като туристическа атракция; *изграждане на посетителски център „Добруджански легенди край огнището”; *изграждане на фурна за хляб с дегустационна зала „Златна Добруджа”; *обзавеждане и оборудване на къща за гости.</p>
<p>Описание на целите на под-мярката:</p>	<p>Подкрепа за земеделски производители и микропредприятия от територията за инвестиции в установяването и развитието на неселскостопански дейности, които водят до:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ създаване и утвърждаване на продукт, базиран на местни ресурси и/ или иновация; ✓ осигуряване на липсващи или недостатъчно развити услуги на територията в отдалечените населени места; ✓ развитие на туризъм и привличане на интерес към територията; ✓ осигуряване на допълнителни и стабилни доходи и създаване на нови работни места за населението.
<p>Обхват на под-мярката:</p>	<p>Подкрепата обхваща подпомагане на земеделски производители или микропредприятия от територията за инвестиции в неземеделски дейности, водещи до постигане целите на мярката.</p>
<p>Допустими получатели:</p>	<p>Земеделски стопани или микропредприятия, регистрирани като еднолични търговци или юридически лица по Търговския закон, Закона за кооперациите или Закона за вероизповеданията, както и физически лица, регистрирани по Закона за занаятите.</p> <p>Бенефициентите трябва да имат седалище/клон или съответно постоянен адрес за физическите лица на територията на община Добричка.</p> <p>При определянето на едно предприятие за микропредприятие се следва дефиницията на Препоръка 2003/361/ЕО на Комисията.</p>
<p>Допустими дейности:</p>	<p>Неземеделските дейности могат да включват:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ дейности за развитие на туризъм (обновяване на туристически обекти и развитие на туристически услуги); ✓ производство или продажба на продукти, които не са включени в Приложение 1 от Договора за функциониране на Европейския съюз

	<p>(независимо от вложените продукти и материали);</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ развитие на услуги във всички сектори (например: грижи за деца, възрастни хора, хора с увреждания, здравни услуги, счетоводство и одиторски услуги, ветеринарни дейности и услуги базирани на ИТ и др.); ✓ производство на енергия от възобновяеми енергийни източници за собствено потребление; ✓ развитие на занаяти (включително предоставяне на услуги, свързани с участието на посетители в занаятчийски дейности) и други неземеделски дейности.
Допустими разходи:	<p>Финансова помощ за материални и нематериални инвестиции, за създаване и развитие на неземеделски дейности на територията на МИГ Добричка, включващи:</p> <p>а) Изграждане, придобиване или подобрения на недвижимо имущество;</p> <p>б) Закупуване, включително чрез лизинг на нови машини и оборудване до пазарната стойност на активите;</p> <p>в) Общи разходи, свързани с разходите за „а“ и „б“, например хонорари на архитекти, инженери и консултанти, хонорари, свързани с консултации относно екологичната и икономическата устойчивост, включително проучвания за техническа осъществимост;</p> <p>г) Нематериални инвестиции: придобиване и създаване на компютърен софтуер и придобиване на патенти, лицензи, авторски права и марки.</p> <p>Разходите по т. „в“ не могат да надхвърлят 12 % от сумата на разходите по т. „а“, „б“ и „г“.</p>
Недопустими дейности и разходи:	Съгласно общите правила за недопустими разходи по всички под-мерки от СВOMP.
Финансови параметри за проектите:	<p>Минимален размер – 10 000 лева.</p> <p>Максимален размер – 391 000 лева.</p>
Интензитет на помощта:	Финансовата помощ не може да надвишава 75% от общите допустими разходи
Размер на финансовата помощ по под-мярката:	Размерът на финансовата помощ по под-мярката е 491 000,00 лв.

Обективни критерии за оценка на проектите и тяхната тежест:	КРИТЕРИИ ЗА ОЦЕНКА	ТОЧКИ
	Проектът включва инвестиции в производство	20
	Проектът осигурява услуги за повече от едно населени места, в т. ч. мобилни; здравни услуги и/ или услуги, насочени към уязвими групи от населението, възрастни хора и/или деца	20
	Проектът предлага нови/ иновативни за населеното място производство, услуга или продукт, или е за развитие на занаяти	15
	Проектът създава заетост (точките се натрупват)	15
	- до две постоянни работни места;	5
	- повече от две постоянни работни места	10
	- извън семейството и/или осигурява работни места за жени и/или за лица над 54 и/ или младежи до 29 години и/ или заетост за представители на уязвими групи	5
	Проектът използва местни ресурси, произведени на територията	10
	Проектът е за инвестиции, допринасящи за ограничаване измененията на климата/ щади компонентите на околната среда – почви, води, въздух, отпадъци (по технически параметри)	10
	Проектът води до разширяване на съществуваща дейност	5
	Проектът е представен от потенциални бенефициенти на възраст до 40 години или жени, или представители на уязвими групи (точките не се натрупват, максимален брой 5 т.)	5
	Общ брой точки	100

Проектите, получили по-малко от 30 точки, се отхвърлят.

Очаквани резултати от прилагането на под-мярката:

- ✓ създадени атракции и привлечен интерес към територията;
- ✓ довеждане на повече услуги до хората от територията, вкл. мобилни;
- ✓ създадени нови работни места;
- ✓ балансирани и по-малко уязвими от пазарните колебания микро- и малки бизнес-структури на територията;
- ✓ по-силно, по-богато и социално отговорно предприемачество.

Код на под-мярката: 19.2-7.2	Наименование на под-мярката: „Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички видове малка по мащаби инфраструктура”
	<p>Поради недостиг на средства инвестициите в зелените площи, в площади, тротоари, улично осветление, спортна инфраструктура в населените места на МИГ Добричка са силно ограничени. В процеса на разработване на СВОМР беше изразена надежда, че местната инициатива може да доведе до рехабилитация на стари детски площадки, паркове, кътове за отдых, създаване на места за спорт и свободно време. Идентифицирани от поведеното проучване са следните проектни идеи: *ремонт на улици и тротоари и изготвяне на табели с наименованието на улиците и номерата на домовете; *изграждане на спортни площадки, фитнес площадки на открито, ремонт на стадиони и съблекалните към тях; *изграждане/рехабилитация на съществуващи детски площадки; *обособяване на кътове за отдых, паркове с беседки, пейки, детски съоръжения, място за къмпинг; *изграждане на центрове за настаняване от семеен тип; *ремонт на сгради на читалища, зала за ритуали; *повишаване на енергийната ефективност на обществени сгради - външна и вътрешна изолация; закупуване на обзавеждане на клуб за пенсионери; за ремонт, оборудване, обзавеждане на читалищата; за закупуване на сцени и декори; за закупуване на техника за дигитализиране на библиотеки; за закупуване на компютри, софтуер; за обзавеждане и ремонт на младежки клубове.</p>
<p>Описание на целите на под-мярката:</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Насърчаване на социалното приобщаване, намаляването на бедността и икономическото развитие в района на община Добричка. ✓ Подобряване достъпа на населението на територията на МИГ Добричка до услуги в сферата на културата, на спорта, свързани със свободното време и отдиха; социални услуги; услуги, свързани с информационните и комуникационни технологии; ✓ Подобряване привлекателността на средата за живот и интереса към територията на МИГ
<p>Обхват на под-мярката:</p>	<p>Подкрепата по мярката ще насърчи инвестиции за създаване на основни услуги, и свързаното с това обезпечаване/ рехабилитация на сгради/ инфраструктура за предоставянето им.</p> <p>Подмярката предоставя подкрепа за инвестиции в малка по мащаб инфраструктура, която създава основни услуги за населението, като:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ съществуващи улици, тротоари, общински пътища, както и съоръженията и принадлежностите към тях; ✓ площи за широко обществено ползване; ✓ социална инфраструктура за предоставяне на услуги, които не са част от процеса на деинституционализация; ✓ общински сгради, в които се предоставят обществени услуги; ✓ обекти, свързани с културния живот; ✓ общинска образователна инфраструктура с местно значение. <p>Дейностите, включени в проектите, следва да съответстват на приоритетите на общинския план за развитие на община Добричка за периода 2014-2020г.</p>
<p>Допустими</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Община Добричка

получатели:	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Юридически лица с нестопанска цел - за дейности, свързани със социалната инфраструктура и културния живот; ✓ Читалища - за дейности, свързани с културния живот
Допустими дейности:	<p>Финансова помощ за следните допустими за подпомагане дейности:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Реконструкция и/или рехабилитация на съществуващи улици и тротоари и съоръженията и принадлежностите към тях; 2. Реконструкция и/или рехабилитация на съществуващи общински пътища и съоръженията и принадлежностите към тях; 3. Обновяване на площи за широко обществено ползване, предназначени за трайно задоволяване на обществените потребности от общинско значение; 4. Реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на социална инфраструктура за предоставяне на услуги, които не са част от процеса на деинституционализация на деца и възрастни, включително транспортни средства; 5. Реконструкция и/или ремонт на общински сгради, в които се предоставят обществени услуги, с цел подобряване на тяхната енергийна ефективност; 6. Реконструкция, ремонт, реставрация, закупуване на оборудване и/или обзавеждане на обекти, свързани с културния живот, включително мобилни такива, включително и дейности по вертикалната планировка и подобряване на прилежащите пространства (за читалищата); 7. Реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на общинска образователна инфраструктура с местно значение на територията.
Допустими разходи:	<p>Допустими за финансова помощ са следните разходи:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Реконструкция, рехабилитация, изграждане, обновяване, ремонт и/или реставрация на сгради и/или помещения и/или друга недвижима собственост съгласно допустимите за подпомагане дейности , които са: <ol style="list-style-type: none"> а) разходи, свързани с прякото изпълнение на строително-монтажните работи; б) непредвидени разходи в размер до 5 на сто от стойността на одобрените разходи по буква „а“; 2. за закупуване на специализирани транспортни средства, включително превозни средства за целите на инвестицията, мобилни обекти, оборудване и обзавеждане до пазарната им стойност, включително чрез финансов лизинг, съгласно допустимите за подпомагане дейности; 3. за придобиване на компютърен софтуер, патентни и авторски права, лицензи, регистрация на търговски марки, до пазарната им стойност - разходите по т. 3 са допустими само в случай, че се кандидатства за разходи по т. 1, буква „а“ и са необходими за постигане на целите, свързани с насърчаване на социалното приобщаване, намаляването на бедността и подобряване на икономическото развитие на територията на МИГ Добричка. 4. свързани с проекта, в това число разходи за хонорари за архитекти, инженери и консултанти, консултации за икономическа и екологична устойчивост на проекта, извършени както в процеса на подготовка на проекта преди подаване на заявлението за подпомагане, така и по време на неговото изпълнение, които не могат да надхвърлят 10 на сто от общия размер на

	допустимите разходи по проект, включени в т. 1, буква „а“, т. 2 и 3. Допустимите разходи по т. 4 не може да надхвърлят стойности, определени в чл. 29, ал (2) от Наредба 12 от 25 юли 2016 г.	
Недопустими дейности и разходи:	Съгласно чл. 5 от Наредба № 12 на МЗХ и общите правила за недопустими разходи по всички под-мерки от СВОМР.	
Финансови параметри за проектите:	Минимален размер на допустимите разходи по проект – 10 000 лв. Максимален размер на допустимите разходи по проект – 391 000 лв.	
Интензитет на помощта:	100 % от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи за проекти, които след извършване на инвестицията не генерират нетни приходи.	
Размер на фин.помощ по под-мярката:	Размерът на финансовата помощ по под-мярката е 850 000,00 лв.	
Обективни критерии за оценка на проектите и тяхната тежест:	КРИТЕРИИ ЗА ОЦЕНКА	ТОЧКИ
	Проектът включва инвестиции в социална инфраструктура или води до предоставяне на социални услуги	15
	Проектът допринася за задържане на подлежащите на задължително образование деца в училище и/ или за подобряване качеството на учебния процес	10
	Проектът включва изграждане на спортни площадки и/ или набавяне на спортни принадлежности за подобряване двигателната активност на децата и младежите	10
	Проектът предвижда изграждане и /или реконструкция на детски площадки, зелени площи и/или осветление	5
	Проектът предлага инвестиции за две или повече населени места с:	
	- общо население до 500 жители	10
	- общо население над 500 жители	15
	Проектът допринася за ограничаване на измененията на климата и/или осигурява защита при бедствия и аварии	10
	Проектът въвежда иновативни технологии и/ или предлага иновативен подход за решение на местни проблеми	10
	В изпълнението на проекта се създава заетост за местни безработни лица или за представители на уязвими групи	20
	Проектът е представен от неправителствена организация или читалище	5
	Общ брой точки:	100
Проектите, получили по-малко от 30 точки се отхвърлят.		
Очаквани резултати от прилагането на под-мярката:		
<ul style="list-style-type: none"> ✓ изградена и подобрена инфраструктура, подпомагаща социалното приобщаване и намаляването на бедността; ✓ подобрен достъп до основни услуги за населението; ✓ подобрена среда за живот. 		

Код на под-мярката: 19.2-7.5	Наименование на под-мярката: „Подкрепа за публично ползване в инфраструктура за отдих, туристическа информация и малка по мащаб туристическа инфраструктура”
	<p>Мярката отговаря на идентифицирания потенциал на територията и допринася за постигане на специфични цели, посочени в Общинския план за развитие на община Добричка за периода 2014 – 2020 г. От страна на публичния сектор е регистриран интерес за *изграждане на туристически атракции - «музей на хляба», «музей на науката», *обособяване на туристически маршрути; *изграждане на екопътека; *обособяване /изграждане на алея за велопоходи, *създаване на туристическа инфраструктура за развитие на ловен туризъм. Идеята, която среща най-сериозна подкрепа по време на обществените обсъждания, беше свързана със създаването на обучителен център и атракцион за обучение на децата и учениците от цялата община (подобен няма в цялата област Добрич) по безопасност на движението и закупуване на съответното оборудване за неговото функциониране.</p>
Описание на целите на под-мярката:	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Повишаване на атрактивността на места със съхранено природно, културно, образователно и историческо наследство от територията на община Добричка чрез разнообразяване и подобряване на съществуващата инфраструктура, изграждане на атракции и съоръжения за посетители и адекватното им експониране и популяризиране, подобряване на маркетинга за привличане интереса към територията. ✓ Създаване на заетост чрез подпомагане развитието на интегриран селски туризъм на територията на МИГ Добричка.
Обхват на под-мярката:	<p>Подмярката обхваща подкрепа за материални и нематериални инвестиции в съществуваща инфраструктура, за изграждане на атракции за посетители, за развитие и маркетинг на туристически продукти на местно ниво. Дейностите, включени в проектите, следва да съответстват на приоритетите на Общинския план за развитие на община Добричка за периода 2014-2020г.</p>
Допустими получатели:	<p>За подпомагане могат да кандидатстват:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Община Добричка; ✓ Юридически лица с нестопанска цел.
Допустими дейности:	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Изграждане, реконструкция, ремонт, закупуване на оборудване и/или обзавеждане на туристически информационни центрове; ✓ Изграждане, реконструкция, ремонт, закупуване на оборудване и/или обзавеждане на посетителски центрове за представяне и експониране на местното природно и културно наследство; ✓ Изграждане, реконструкция, ремонт, закупуване на оборудване и/или обзавеждане на центровете за изкуство и занаяти с туристическа цел; ✓ Изграждане, реконструкция, ремонт и закупуване на съоръжения за атракции, които са свързани с местното природно, културно и/или историческо наследство и/ или предоставящи услуги с познавателна или образователна цел; ✓ Изграждане, реконструкция, ремонт и закупуване на съоръжения за

	туристическа инфраструктура (информационни табели и пътепоказатели за туристическите места и маршрути, съоръжения за безопасност, велоалеи и туристически пътеки).	
Допустими разходи:	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Изграждане или подобрения на недвижимо имущество; ✓ Закупуване на нови машини и оборудване, обзавеждане до пазарната цена на актива; ✓ Общи разходи, свързани с изброените по-горе, например хонорари на архитекти, инженери и консултанти, хонорари, свързани с консултации относно екологичната и икономическата устойчивост; ✓ Разходи, свързани със следните нематериални инвестиции: придобиване или развитие на компютърен софтуер и придобиването на патенти, лицензи, авторски права, търговски марки. 	
Недопустими дейности и разходи:	Съгласно общите правила за недопустими разходи по всички мерки от СВОМР.	
Финансови параметри за проектите:	Минимален размер на допустимите разходи по проект – 10 000 лв. Максимален размер на допустимите разходи по проект – 200 000 лв.	
Интензитет на помощта:	100 % от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи за проекти, които след извършване на инвестицията не генерират нетни приходи.	
Размер на финансовата помощ по под-мярката:	Размерът на финансовата помощ по под-мярката е 200 000,00 лв.	
Обективни критерии за оценка на проектите и тяхната тежест:	КРИТЕРИИ ЗА ОЦЕНКА	ТОЧКИ
	Проектът включва дейности по изграждане/ подобряване на инфраструктура за провеждане на събития, привличащи посетителски интерес	10
	Проектът предлага инвестиции в населено/и място/а с общо население над 500 души	10
	Проектът включва дейности, подкрепящи развитието на интегриран туризъм и/ или повишаващи атрактивността на територията	10
	Проектът води пряко до увеличен брой събития на територията, привличащи посетителски интерес	10
	Проектът създава нови атракции, предоставящи услуги с познавателна или образователна цел, насочени към уязвими групи от населението и/или деца	20
	Проектът създава заетост за жени/ или за лица над 54 и/ или младежи до 29 години и/ или заетост за представители на уязвими групи и/ или за населението на повече от едно населено място	10
	Проектът включва дейности по подобряване на маркетинга, експониране и популяризиране на атракциите, за привличане	10

	интереса към територията	
	Инвестициите по проекта щадят компонентите на околната среда и/ или осигуряват екологичен ефект и въздействие	10
	Проектът е подаден от ЮЛНЦ	10
	Общ брой точки:	100
Проектите, получили под 30 точки, се отхвърлят.		

Очаквани резултати от прилагането на под-мярката:

- ✓ подобрена инфраструктура и изградени атракции за посетители;
- ✓ подобрен маркетинг на територията;
- ✓ увеличен брой събития на територията, привличащи посетителски интерес;
- ✓ повишена атрактивност на територията.

Код на под-мярката: 19.2-7.6	<p style="text-align: center;">Наименование на под-мярката: „Съхранение и приобщаване към богатствата на територията на МИГ Добричка” по чл. 20 от Регламент ЕС № 1305 от 17 декември 2013 г.</p>
	<p>От направения анализ на територията на МИГ и проведеното анкетно проучване е видно, че неправителственият сектор е активна и заинтересована от прилагане на подхода ВОМР страна. Засилен интерес е регистриран към организиране и провеждане на мероприятия за популяризиране както на природните дадености, така и за представяне на различни атракции, свързани с културното наследство на територията – възстановки на обичаи и демонстрация на селския бит. По време на срещите бяха обсъждани възможностите за реализиране на проекти, насочени към съхранение на местната идентичност и чувството за принадлежност към територията и които пренасят културен опит, знания, умения и традиции между поколенията. Всичко това показва, че на територията на МИГ Добричка е наличен потенциал за реализиране на проекти за развитие и съхранение на културно-историческото наследство. В тази връзка МИГ разработи нова мярка, в съответствие с Регламент (ЕС) № 1305/2013, в която са включени дейности за опазване, представяне и съхранение на местно материално и нематериално културно и историческо наследство и опазване на природното наследство с допустими бенефициенти читалища, ЮЛНЦ и сдружение «МИГ-Добричка» . В попълнените формуляри за заявен интерес са описани проектни намерения за: *организиране на празници и възстановки на обичай „жътва”, организиране и провеждане на различни фестивали: на хляба, с песните на Пламен Димитров, на занаятите, на виното, на копривата „Копринени усмивки”, на божура; * осигуряване на автентични носии; * организиране и провеждане на детски турнири; * възраждане на традиционните в миналото, но забравени днес празници на селата – събори.</p>
Описание на целите на под-мярката:	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Развитие на териториална идентичност на база на специфичния териториален потенциал и продукти от местен характер; ✓ Насърчаване включването на местното население в общи инициативи за изучаване и съхраняване на наследството и природните дадености, и интензифициране връзките между различни групи от територията; ✓ Разкриване на богатството на местното културно, историческо и природно наследство и повишаване обществения интерес към неговото опазване; ✓ Повишаване качеството на живот на местното население чрез добавяне на стойност към околната среда, пейзажа и разнообразяване на свободното време.
Обхват на под-мярката:	<p>Материални и нематериални инвестиции и дейности за възстановяване, съхранение и популяризиране на културните традиции и идентичност на селския район и опазване и популяризиране на природните дадености и богатство от територията на МИГ Добричка</p>
Допустими получатели:	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Юридически лица с нестопанска цел; ✓ Читалища, регистрирани по Закона за народните читалища; ✓ МИГ Добричка, при условие, че проектът, за който кандидатства за финансиране, е в обществена полза и не е постъпило друго предложение за

	финансиране по мярката по провежданата процедура.
Допустими дейности:	<p><u>Културно и историческо наследство:</u></p> <p>По подмярката ще се подпомагат проекти, които възстановяват или обогатяват представянето на местното културно и историческо наследство и осигуряват приемственост на традициите между поколенията.</p> <p>1. За проучване, изучаване и съхранение чрез документиране на местната култура, бит, кулинария, история, традиции, музика, танци и изобразително изкуство, традиционни занаяти, обичаи и ритуали, неписана традиция и/или тяхното възраждане чрез:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ тематични изложби, етнографски сбирки; ✓ филми или видео клипове; ✓ изготвяне и разпространяване на информационни материали - тематични изследвания, снимков архив, каталози, пътеводители и др.; ✓ разработване и представяне на макети, възстановяване на елементи от традиционни костюми или предмети от традиционния бит; <p>2. Подготовка, организация и провеждане на местни културни събития:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ фолклорни празници, събори, панаири, фестивали и др. ✓ възстановки на исторически/ паметни за територията събития; ✓ възстановки на традиционни местни обичаи и ритуали; ✓ местни тематични конкурси, концерти, постановки и др. <p><u>Природно наследство:</u></p> <p>По подмярката ще се подпомагат проекти, които водят до осъзнаване проблемите на околната среда, подобряване на екологичната култура, опазване, възстановяване и поддържане на природното наследство и селския пейзаж чрез:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ информиране и включване на населението в дейности, свързани с опазване на компонентите на околната среда и ограничаване на измененията на климата, вкл. за представяне на нови знания, практики и технологии за опазване и щадящо отношение към ресурсите; ✓ дейности, свързани с проучване и популяризиране на природните дадености на територията - ценни образувания, растения, дървесни видове и животни; ✓ дейности, свързани с възстановяване и подобряване на обекти за отдих сред природата, например: заслони, информационни и указателни табели, пътеки, чешми, мостчета и др.
Допустими разходи:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Възнаграждения за физически лица, за дейности, пряко свързани с изпълнението на проекта, включително осигурителните вноски, начислени за сметка на осигурителя върху договореното възнаграждение; 2. Разходи за командировки на територията на МИГ, съгласно действащата Наредба за командировките в страната - за дейности, пряко свързани с изпълнението на проекта; 3. Разходи за закупуване на инвентар, съоръжения, оборудване, обзавеждане, (като музикални инструменти, сценични облекла, носии, витрини за

	<p>изложби, стелажи, декори, реквизити и др.)</p> <p>4. За проучване и популяризиране на местното културно, историческо и природно наследство:</p> <ul style="list-style-type: none"> - разходи за проучвания, за идентифициране, документиране, изследване и/или съхраняване на природното и културно наследство; - разходи за организиране и провеждане на фестивали, събори, изложби, семинари, информационни срещи и кампании, възстановки, конкурси, постановки и др. прояви, вкл. разходи за възнаграждения на външни експерти – фолклористи, етнографи, водещи проявите и др.; - разходи за възстановяване, реставрация, съхраняване и обогатяване на сбирки (исторически, етнографски и др.); - разходи за изготвяне и отпечатване/ публикуване/ представяне на информационни материали, като: плакати, статии, радио и телевизионни предавания, филми, видеоклипове, каталози, снимки, архиви, атласи и карти на територията, пътеводители, табели и др.; - разходи за създаване на интернет страници; - разходи за външни услуги - наем на помещения, терен, апаратура и др. <p>5. За възстановяване и подобряване на обекти на природното наследство:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Разходи, свързани с проучване и/или възстановяване на места с висока природна стойност и терените около тях; - разходи за изработване, и поставяне/ възстановяване /подобряване на обекти за отдих сред природата - заслони, информационни и указателни табели, пътеки, чешми, мостчета и др. подобни. <p>6. Разходи, необходими за изграждането на партньорства и създаване на мрежи между различни институции (музеи, музейни сбирки, читалища, общини, НПО и частни лица).</p>												
<p>Финансови параметри за проектите:</p>	<p>Минимален размер – 5 000 лв. Максимален размер – 15 000 лв.</p>												
<p>Интензитет на помощта:</p>	<p>100% от общите допустими разходи за проекти в обществен интерес, които не генерират нетни приходи.</p>												
<p>Размер на фин. помощ по под-мярката:</p>	<p>Размерът на финансовата помощ по под-мярката е 50 000,00 лв.</p>												
<p>Обективни критерии за оценка на проектите и тяхната тежест:</p>	<table border="1"> <thead> <tr> <th data-bbox="392 1675 1318 1742">КРИТЕРИИ ЗА ОЦЕНКА</th> <th data-bbox="1318 1675 1465 1742">ТОЧКИ</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="392 1742 1318 1821">В дейностите по проекта са привлечени доброволци/ родители/ активни граждани/ деца / младежи</td> <td data-bbox="1318 1742 1465 1821">15</td> </tr> <tr> <td data-bbox="392 1821 1318 1899">Проектът пренася културен опит, знания, умения и традиции между поколенията.</td> <td data-bbox="1318 1821 1465 1899">15</td> </tr> <tr> <td data-bbox="392 1899 1318 1977">Проектът създава условия за привличане на посетители и повишаване на интереса към територията</td> <td data-bbox="1318 1899 1465 1977">10</td> </tr> <tr> <td data-bbox="392 1977 1318 2056">Проектът е за популяризиране на културното наследство на малцинствени общности</td> <td data-bbox="1318 1977 1465 2056">10</td> </tr> <tr> <td data-bbox="392 2056 1318 2078">Проектът допринася за подобряване състоянието на природното</td> <td data-bbox="1318 2056 1465 2078">10</td> </tr> </tbody> </table>	КРИТЕРИИ ЗА ОЦЕНКА	ТОЧКИ	В дейностите по проекта са привлечени доброволци/ родители/ активни граждани/ деца / младежи	15	Проектът пренася културен опит, знания, умения и традиции между поколенията.	15	Проектът създава условия за привличане на посетители и повишаване на интереса към територията	10	Проектът е за популяризиране на културното наследство на малцинствени общности	10	Проектът допринася за подобряване състоянието на природното	10
КРИТЕРИИ ЗА ОЦЕНКА	ТОЧКИ												
В дейностите по проекта са привлечени доброволци/ родители/ активни граждани/ деца / младежи	15												
Проектът пренася културен опит, знания, умения и традиции между поколенията.	15												
Проектът създава условия за привличане на посетители и повишаване на интереса към територията	10												
Проектът е за популяризиране на културното наследство на малцинствени общности	10												
Проектът допринася за подобряване състоянието на природното	10												

или историческото наследство и/или на селския пейзаж	
Проектът включва дейности, директно свързани с опазване на компонентите на околната среда и/ или ограничаване на измененията на климата	10
Проектът насърчава обществената информираност и повишава екологична култура на местното население	10
Проектът предлага иновативен подход за маркетизиране, представяне и популяризиране на местните потенциали	10
Проектът се реализира в повече от едно населено място	10
Общ брой точки:	100

Проектите, получили по-малко от 30 точки се отхвърлят.

Очаквани резултати от прилагане на под-мярката:

- ✓ селското наследство и селският пейзаж са превърнати в преживяване;
- ✓ повишени добавена стойност и интерес към територията, породени от усещането за автентичност, близостта до земята и нейните плодове;
- ✓ повишено качеството на живот на местното население чрез привлечени посетители и предложени алтернативи за свободното време;
- ✓ приложен иновативен подход за валоризация на местните потенциали.

За всички подмерки от Стратегията за ВОМР на МИГ Добричка важат следните

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ:

1. **Стратегията за ВОМР е разработена за период до 31 декември 2020 г.**
2. **Проекти по под-мерките на Стратегията за ВОМР се договарят до края на 2020 г.**
3. **Крайният срок за изпълнение на дейностите по проектите към Стратегията за ВОМР е 30 юни 2023 г.**
4. **Условията и редът за предоставяне на финансова помощ по мярка 19.2 на МИГ Добричка са уредени в Глава втора на Наредба 22/18.12.2015 г.**
5. **Под-мерките, включени в Стратегията, се прилагат само на територията, на която действа МИГ Добричка.**
6. **Структура на под-мярка в Стратегията:**
Всяка под-мярка, включена в Стратегията, съдържа: описание на целите, обхват, допустими получатели, допустими дейности и разходи, финансови параметри за проектите, интензитет на финансовата помощ, размер на финансовата помощ, обективни критерии за оценка на проектите и тяхната тежест.
7. **Промени в под-мерките от СВОМР са допустими при промяна в Наредбите на съотносимите подмерки в ПРСР 2014-2020, в Наредба 22 на МЗХ или в приложимите регламенти, или в случай, че при публикуването на Наредби по под-мерки, за които към датата на приемане на СВОМР липсват такива (6.4. и 7.5.), се констатира съществено разминаване между водещата Наредба и разписаната в СВОМР под-мярка. Промените, предизвикани от изменения на нормативната база, се отразяват в Стратегията за ВОМР без допълнително решение от страна на Върховния орган на МИГ.**
**Забележка: Съотносима под-мярка е под-мярка на ПРСР 2014-2020, за прилагането на която има публикувана в Държавен вестник Наредба и номерата на която съвпадат с последните две цифри на под-мярката в Стратегията.*
8. **Допустимите получатели на финансова помощ по под-мерките от Стратегията са подробно изброени в чл. 18 ал. 1 на Наредба 22/ 18.12.2015 г., функционално самостоятелни, имащи постоянен адрес (за физическите лица) и седалище и адрес на управление - за ЕТ и ЮЛ на територията на МИГ Добричка. Не са допустими за подпомагане юридически лица или еднолични търговци, имащи клон на територията на МИГ, ако юридическите лица или едноличните търговци, открили клона, нямат постоянен адрес или седалище на територията на МИГ и/ или дейностите по проекта не се изпълняват на територията на МИГ.**
9. **Планове, проекти и инвестиционни предложения, свързани с реализирането на Стратегията на МИГ Добричка, за които се изисква ОВОС/ ЕО (по реда на ЗООС) и оценка за съвместимостта им с предмета и целите на опазване на защитените зони (по реда на ЗБР), могат да се одобряват по реда на съответния специален закон само след издадено решение/ становище за одобряване/ съгласуване от компетентния орган по околна среда и при съобразяване с препоръките от извършените оценки, както и с условията, изискванията и мерките, разписани в съответните административни актове.**
10. **Условия за второ и последващо кандидатстване по мерките от Стратегията:**

Бенефициери могат да кандидатстват с ново заявление за подпомагане след подаване на заявка за окончателно плащане по предходен проект. Община Добричка може да кандидатства с нови заявления, преди да са подадени заявки за окончателни плащания за предходни нейни проекти.

11. **Местната инициативна група е допустим получател на финансова помощ при условията на чл. 19 от Наредба 22/18.12.2015 г.**
12. **Авансово плащане за реализиране на проекти от Стратегията е допустимо в размер до процента, определен в съотносимата за всяка мярка наредба от ПРСР 2014-2020, при условията на чл. 81 и 82 от Наредба 22/18.12.2015 г.**
13. **Междинно плащане за реализиране на проекти от Стратегията е допустимо при условията на чл. 83 и 84 от Наредба 22/18.12.2015 г.**
14. **След приключване на първия прием на проектни предложения МИГ има право да промени общия минимален брой точки, получен от съответствието с критериите за оценка по всяка под-мярка, необходим за финансиране на проектите.**
15. **За под-мерките от Стратегията за ВОМР се прилагат условията за държавна помощ съгласно чл. 10 от Наредба 22/18.12.2015 г.**
16. **Под „Проект/ инвестиции, допринасящи за ограничаване изменението на климата“ по смисъла на СВОМР се разбират тези, в резултат на които се постигат резултати, посочени в чл. 23 ал. 2 т. 1 букви от а до г включително на Закона за ограничаване изменението на климата.**
17. **За всички неуредени в тези правила и описание на под-мерки в Стратегията случаи се прилага нормативната уредба по съответната съотносима под-мярка и разпоредбите на Наредба № 22/18.12.2015. В случай на различие между нормите на Наредба 22 и тези на съотносимата под-мярка, за приложима по отношение на Стратегията за ВОМР се счита Наредба 22/18.12.2015 г. на МЗХ.**

ОТ СТРАТЕГИЯТА ЗА ВОМР НА МИГ ДОБРИЧКА НЕ СА ДОПУСТИМИ ЗА ФИНАНСИРАНЕ СЛЕДНИТЕ РАЗХОДИ:

1. определени като недопустими в ПМС № 189 от 2016 г.;
2. за инвестиция или дейност, получила финансиране от друг ЕСИФ;
3. за придобиването на товарни автомобили за сухопътен транспорт съгласно чл. 3, т. 2 и 3 от Регламент 1407 /2013 на Комисията от 18 декември 2013 г. относно прилагането на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз към помощта de minimis (ОВ, L 352/1 от 24 декември 2013 г.);
4. определени като недопустими в указанията по § 3 от заключит. разпоредби на ПМС № 161 за общите изисквания към стратегиите, които ще се финансират по съответните програми.
5. не са допустими разходи за изграждане и обновяване на места за настаняване с повече от 20 помещения за настаняване и стойност на финансовата помощ над левовата равностойност на 50 000 лева с включен ДДС;
6. не са допустими дейности и разходи, предвиждащи инвестиции в държавна или общинска инфраструктура за здравеопазване.

Недопустими разходи съгласно чл. 21 от Наредба 22 /18.12.2015 г.:

1. за лихви по дългове;
2. за закупуването на незастроени и застроени земи на пазарна стойност над 10 на сто от

- общите допустими разходи за съответната операция;
3. за данък върху добавената стойност освен невъзстановимия;
 4. за обикновена подмяна и поддръжка;
 5. за лихви и комисиони, печалба на лизинговата компания, разходи по лихви за рефинансиране, оперативни и застрахователни разходи по лизингов договор;
 6. за лизинг освен финансов лизинг, при който получателят на помощта става собственик на съответния актив не по-късно от датата на подаване на заявка за междинно или окончателно плащане за същия актив;
 7. за режимни разходи;
 8. за застраховки;
 9. за закупуване на оборудване втора употреба;
 10. извършени преди 1 януари 2014 г.;
 11. за принос в натура;
 12. за инвестиции в селското стопанство - закупуване на права за производство и плащане, закупуване на животни, закупуване на едногодишни растения и тяхното засаждане;
 13. за инвестиция, за която е установено, че ще оказва отрицателно въздействие върху околната среда;
 14. извършени преди подаването на заявлението за предоставяне на финансова помощ, независимо дали всички свързани плащания са извършени, с изключение на разходите за предпроектни проучвания, такси, възнаграждение на архитекти, инженери и консултантски услуги, извършени след 1 януари 2014 г.;
 15. за строително-монтажни работи и за създаване на трайни насаждения, извършени преди посещение на място от МИГ;
 16. надвишаващи определените по реда на чл. 41 от ПМС № 189 референтните разходи;
 17. определени в мерките от ПРСР 2014 - 2020 г., извън посочените в т. 1 - 15.

6. Финансов план:**6.1. Индикативно разпределение на средствата по програми/фондове и по мерки:**

Размерът на общия публичен принос във финансовия план за изпълнение на проекти към Стратегията за ВОМР на МИГ Добричка е в размер на **2 933 000,00 лв.** (левовата равностойност на **1 499 642,09 €**)

Код на под-мярката	Име на под-мярката	Общо за периода на стратегията	
		лева	%
Мерки, финансирани от ПРСР 2014 - 2020 г. (ЕЗФРСР)			
19.2-4.1.	„Инвестиции в земеделски стопанства“	850 000.00	28,98%
19.2-4.2.	„Инвестиции в преработка/маркетинг на селскостопански продукти“	491 000.00	16,74%
19.2-6.4.	„Инвестиции в подкрепа на неземеделски дейности“	492 000.00	16,77%
19.2-7.2.	„Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички видове малка по мащаби инфраструктура“	850 000.00	28,98%
19.2-7.5	„Подкрепа за публично ползване в инфраструктура за отдих, туристическа информация и малка по мащаб туристическа инфраструктура“	200 000.00	6,82%
Мерки, които не са част от ПРСР 2014 - 2020 г. , но са включени в Регламент (ЕС) № 1305/2013 (финансирани от ЕЗФРСР)			
19.2-7.6	„Съхранение и приобщаване към богатствата на територията на МИГ Добричка“	50 000.00	1,70%
ОБЩО ЗА ПРОЕКТИ КЪМ СТРАТЕГИЯТА ЗА ВОМР:		2 933 000.00	100 %

6.2. Финансова обосновка на бюджета и разпределението на средствата по програми и по мерки:

Бюджетът на Стратегията реализира политики, насочени към преодоляване на слабите страни на територията на МИГ. Под-мерките, включени в СВОМР на МИГ Добричка, са разписани в резултат от проучване на територията на МИГ, провеждане на анкети сред заинтересованите страни, местния земеделски и неземеделски бизнес и неправителствен сектор, множество работни и информационни срещи на екипа и външни експерти, срещи с общинската администрация и социалните партньори, както и провеждане на серия обучения с различните целеви групи. След извършване на SWOT анализ за определяне на силните и слаби страни, възможностите и заплахите за развитие на територията на МИГ Добричка, бе структурирана стратегическата рамка на СВОМР. Бяха формулирани приоритетните сектори, като бе проведена анкета сред потенциалните бенефициенти на МИГ за техните интереси към мерките от ПРСР 2014-2020. По този начин бе разпределен бюджета по под-мерки, в зависимост от заявените проектни предложения и потребностите на целевите групи.

Общият публичен принос на Стратегията за ВОМР е **2 933 000.00 лв.**, който следва да бъде предоставен за финансиране на проекти от територията на МИГ Добричка през периода 2017 – 2020 година. В съответствие с изискванията на Наредба № 22 от 14.12.2015 г., договорирането на проекти по Стратегията ще се осъществява до 2020 година, а изпълнението им – до 30.06.2023 г.

В бюджета на Стратегията са включени мерки от ПРСР 2014-2020, като разпределението му за целия програмен период е както следва:

- **1 341 000.00 лв. за под-мерките, насочени към укрепване на бизнес-структурите, създаващи и преработващи земеделски продукт на територията, с акцент върху иновации и екологосъобразно управление на ресурсите**

В бюджета на Стратегията по под-мярка **19.2-4.1** са предвидени **850 000.00 лв.** Усвояването на тези средства ще се противопостави на тенденцията на крупното арендоване, което внедрява високо производителна техника, но не създава работни места и води до експлоатация на земята. Дребните земеделски производители са заинтересованите да развиват алтернативно земеделие и да разнообразят земеделското си производство, за да успеят. За да не се изнася продукцията само като суровина, по под-мярка **19.2-4.2** ще се подпомогне създаването на преработвателни предприятия за млечни и месни продукти, преработка и пакетиране на мед и пчелни продукти, преработка на плодове, дестилиране на етерични масла и др., свързани с разнообразяване на произвежданата продукцията и добавяне на стойност. Средствата за това са в размер на **491 000.00 лв.**

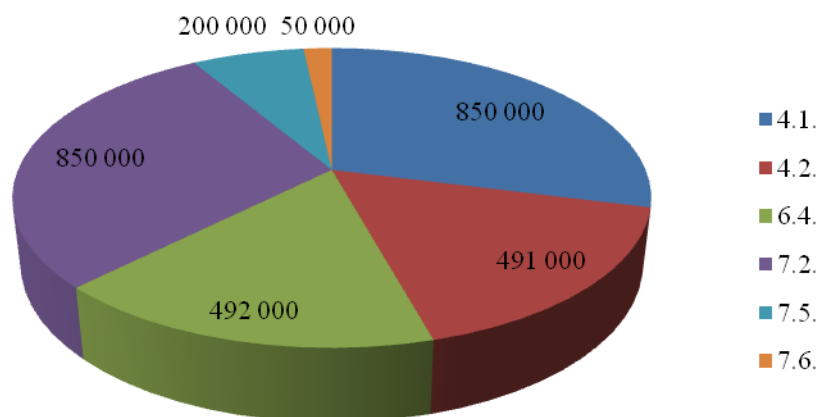
- **1 592 000.00 лв. за мерки насочени към разнообразяване и подобряване качеството на живот и привличане интереса към територията.**

За микропредприятията и земеделските производители, развиващи неземеделски дейности, СВОМР предвижда **492 000.00 лв.** бюджет по под-мярка **19.2-6.4**. Очакванията са, че по тази подмярка ще кандидатстват предприемачи, които имат капацитета да осигурят липсващи или недостатъчно развити услуги; да създадат и утвърдят неземеделски продукти, базирани на местни ресурси и иновация; да развият алтернативен туризъм; да повишат интереса към територията.

Под-мерки **19.2-7.2** и **19.2-7.5** стимулират публичния сектор и структурите на гражданското общество да развият дейности за подобряване на живота в селския район, чрез инвестиции в инфраструктура, оборудване и обзавеждане в размер на **1 100 000.00 лв.**

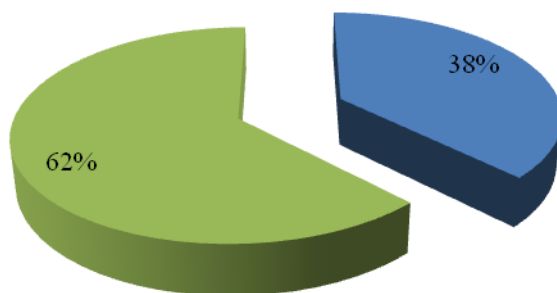
Под-мярка **19.2-7.6** ги допълва с **50 000.00 лв** за дейности, насочени към опазване и подобряване на селското природно и културно наследство Тази мярка ще допринесе за запазване и заздравяване на селската идентичност и културата на региона. Обхватът на под-мярката включва дейности за възстановяване, съхранение и популяризиране на културните традиции и идентичност на селския район, опазване и популяризиране на природните дадености и богатство на територията на МИГ Добричка. Очакванията са да се подпомагат проекти за материални и нематериални инвестиции и дейности, които възстановяват или обогатяват представянето на местното наследство, на местното материално селско наследство и насърчават неформални способи за предаване на знания, традиции, вкусове, опит и бит.

РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ ПО МЕРКИ

РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ ПО СЕКТОРИ

■ публични власти и неправителствен сектор ■ бизнес

7. План за действие, показващ как целите са превърнати в действия:

Планът за действие представлява организиран списък на дейностите. За всяка дейност има определен финансов ресурс. За да могат да се постигнат дългосрочните цели на организацията е важно да се разработи план за действие, който да определи какво трябва да се прави, от кого и в какъв срок. Ролята на плана за действие в Стратегията за ВОМР е да се увеличат потенциалните бенифициенти с проекти по подмерките, включени в нея. Това ще се постигне чрез повишаване на информираността за възможностите да се разработват иновативни решения за местните проблеми. Планът за действие се стреми да гарантира полезните резултати и въздействия, които се генерират на територията.

Основната стратегическа цел на СВОМР на МИГ Добричка е: *„Задръжни усилия на местната общност за подобряване на живота и съхраняване богатствата на територията за бъдещите поколения”*.

Действията трябва да са насочени към следните заинтересовани страни: Местна власт; Земеделски производители: растениевъдство; Земеделски производители: животновъдство; Предприятия от хранително-вкусовата промишленост; Предприятия от сферата на туризма; Предприятия от преработваща промишленост (без ХВП); Предприятия от сектори търговия, услуги, строителство; Читалища; Образователни институции; Сдружения в сферата на спорта и младежките дейности; Други сдружения от територията; Физически лица с интереси от развитие на територията; Представители на малцинствени общности и уязвими групи (юридически и физически лица).

От съществено значение е тези групи хора да бъдат информирани за поканите за кандидатстване, които предстои да бъдат публикувани, както и за процедурите за прием и оценката на проектите. Широката общественост да бъде запозната с дейностите и инициативите, финансирани от ЕС и в частност от ЕЗФРСР, както и с добрите практики по ЛИДЕР/ ВОМР.

Чрез плана за действие ще се гарантира, че заинтересованите страни ще имат достъп до следната информация:

- поканата за обявен прием по съответните подмерки по СВОМР - чрез публикации на сайта на Сдружението, местни медии, изложена на публично място;
- процедури за кандидатстване и начини на финансиране;
- информация и насоки за подпомагане процеса на кандидатстване;
- ролята на МИГ и ВОМР, и действия осигуряващи яснота, че бенифициентите участват в проекти, финансирани от ЕС;
- приноса на ВОМР, ЕС и ПРСР 2014-2020г..

В процеса на изпълнението на Стратегията си, МИГ Добричка ще оповестява цялостното изпълнение на проектите и техния напредък.

ДЕЙНОСТИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА СТРАТЕГИЯТА НА ВОМР НА МИГ ДОБРИЧКА:

Отговорен орган на МИГ - Екип, Управителен съвет, Общо събрание /съобразно отговорности, компетенции и срокове по глава IV, раздел I, и раздел II на Наредба №22 от 14.12.2015г. и в съответствие с Устава на МИГ/.

По Специфична цел 1.1. ЕКОЛОГОСЪОБРАЗНО УПРАВЛЕНИЕ НА РЕСУРСИТЕ И ИНОВАЦИИ ЗА РАЗВИТИЕ НА БАЛАНСИРАНА ИКОНОМИКА

Действия за постигане на целите – подмярка от СВОМР	19.2-4.1. „Подкрепа за инвестиции в земеделски стопанства” 19.2-4.2. „Инвестиции в преработка/ маркетинг на селскостопански продукти” 19.2-6.4. „Инвестиции в подкрепа на неземеделски дейности”
Финансов ресурс – по подмерки	19.2-4.1: 850 000,00 лв. 19.2-4.2: 491 000,00 лв. 19.2-6.4: 492 000,00 лв.
Времева рамка за изпълнение	<i>Прием на проекти:</i> периодично от 2018 до 2020 г. вкл. до наличие на разполагаем бюджет; <i>Изпълнение на договори:</i> не по-късно от 30.06.2023г.
Индикатори и целева стойност	<i>По подмярка 19.2-4.1:</i> Бенефициенти получили подкрепа - 25 бр.; създадени/запазени работни места - 15 бр. <i>По подмярка 19.2-4.2:</i> Бенефициенти получили подкрепа - 3 бр., създадени/запазени работни места - 7 бр. <i>По подмярка 19.2-6.4:</i> Бенефициенти получили подкрепа - 5 бр., създадени/запазени работни места - 8 бр.
Очаквани резултати	Устойчиви и жизнеспособни земеделски стопанства и МСП Ускорени иновации /внедрени постижения на науката и практиката в местната икономика Утвърдени местни продукти и подобрен маркетинг Подобрено управление на ресурсите и почвено плодородие Увеличени инвестиции в неземеделските сектори По-силно, по-богато и социално отговорно предприемачество

По Специфична цел 1.2. УТВЪРЖДАВАНЕ НА МЕСТНИЯ ПРОДУКТ И ПОДОБРЯВАНЕ ОРГАНИЗАЦИЯТА НА ХРАНИТЕЛНАТА ВЕРИГА

Действие за постигане на целите – подмярка от СВОМР	19.2-4.1. „Подкрепа за инвестиции в земеделски стопанства” 19.2-4.2. „Инвестиции в преработка/ маркетинг на селскостопански продукти”
Финансов ресурс – по подмерки	19.2-4.1: 850 000,00 лв. 19.2-4.2: 491 000,00 лв.
Времева рамка за изпълнение	<i>Прием на проекти:</i> периодично от 2018 до 2020г. вкл. до наличие на разполагаем бюджет; <i>Изпълнение на договори:</i> не по-късно от 30.06.2023г.
Индикатори и целева стойност	<i>По подмярка 19.2-4.1:</i> Бенефициенти получили подкрепа - 25 бр.; създадени/запазени работни места - 15 бр.

	<p><i>По подмярка 19.2-4.2:</i> Бенефициенти получили подкрепа - 3 бр., създадени/запазени работни места - 7 бр.</p>
Очаквани резултати	<p>Устойчиви и жизнеспособни земеделски стопанства и МСП Подобрено качество и/или разнообразна продуктова гама Увеличени продажби, включително директни Подобрен връзки по веригата от производителя до търговеца Ускорени иновации Подобрено управление на ресурсите и почвено плодородие</p>

**По Специфична цел 2.1. ПОДКРЕПА ЗА СОЦИАЛНО ПРИОБЩАВАНЕ И НА
МАЛЯВАНЕ НА БЕДНОСТТА**

Действие за постигане на целите – подмярка от СВОМР	<p>19.2-6.4. „Инвестиции в подкрепа на неземеделски дейности” 19.2-7.2. „Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички видове малка по мащаби инфраструктура”</p>
Финансов ресурс – по подмерки	<p>19.2-6.4: 492 000,00 лв. 19.2-7.2: 850 000,00 лв.</p>
Времева рамка за изпълнение	<p><i>Прием на проекти:</i> периодично от 2018 до 2020г. вкл. до наличие на разполагам бюджет; <i>Изпълнение на договори:</i> не по-късно от 30 юни 2023г.</p>
Индикатори и целева стойност	<p><i>По подмярка 19.2-6.4:</i> Бенефициенти получили подкрепа - 5 бр., създадени/запазени работни места – 8 бр. <i>По подмярка 19.2-7.2:</i> Бенефициенти получили подкрепа – 1 бр, Население, което ползва подобрена среда - 20%</p>
Очаквани резултати	<p>Подобрен достъп до услуги Ускорени иновации Увеличени инвестиции в неземеделските сектори Изградена/ подобрена инфраструктура, подпомагаща социалното включване</p>

**По Специфична цел 2.2. ПОВИШАВАНЕ АТРАКТИВНОСТТА И ИНТЕРЕСА КЪМ
ТЕРИТОРИЯТА**

Действие за постигане на целите – подмерки от СВОМР	<p>19.2-6.4. „Инвестиции в подкрепа на неземеделски дейности” 19.2-7.5. „Инвестиции за публично ползване на инфраструктура за отдих, туристическа инфраструктура” 19.2-7.6. „Съхранение и приобщаване към богатствата на територията на МИГ Добричка “</p>
Финансов ресурс – по мерки	<p>19.2-6.4: 492 000,00 лв. 19.2-7.5: 200 000,00 лв. 19.2-7.6: 50 000,00 лв.</p>
Времева рамка за изпълнение	<p><i>Прием на проекти:</i> периодично от 2018 до 2020г. вкл. до наличие</p>

	на разполагаме бюджет; <i>Изпълнение на договори:</i> не по-късно от 30 юни 2023г.
Индикатори и целева стойност	<i>По подмярка 19.2-6.4:</i> Бенефициенти получили подкрепа - 5 бр., създадени/запазени работни места – 8 бр. <i>По подмярка 19.2-7.5:</i> Бенефициенти получили подкрепа – 1 бр., Население ползващо подобрения – 10% <i>По подмярка 19.2-7.6:</i> Бенефициенти получили подкрепа – 6 бр., Население, обхванато от проектните дейности - 15%
Очаквани резултати	Ускорено внедряване на иновациите Увеличени инвестиции в неземеделските сектори Изградена и подобрена социална и туристическа инфраструктура Подобрена социална среда Увеличен брой събития на територията, привличащи посетителски интерес

ВРЕМЕВИ ГРАФИК ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ ПО СВОМР:

Дейности	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.	2022 г.	2023 г.
Прием на проекти към СВОМР			до 31.12.			
Изпълнение на проекти към СВМРО						до 30.06.
Мониторинг и оценка на проекти и СВОМР		МО				до 30.09. ПО
Дейности по популяризиране на СВОМР						до 30.09.
Дейности по управление на СВОМР, текущи разходи						до 30.09.

*Легенда: МО - междинна оценка; ПО – последваща оценка

**Забележка: Съгласно Наредба №22 от 14.12.2015г. на МЗХ:

чл 14: Стратегията за ВОМР е разработена до 31.12.2020г.

чл.66, ал.2: крайният срок за изпълнение на проектите към СВОМР е 30 юни 2023г..

Съгласно Наредба №1 от 22.01.2016г. на МЗХ, чл. 4 ал.5: крайният срок за извършване на текущи разходи и популяризиране на Стратегия за ВОМР за съответната територия на МИГ, включително и за дейност, за която се прилага чл.5, т 2 от цитираната Наредба, е 30 септември 2023г.

8. Описание на уредбата за управлението и мониторинга на стратегията, която показва капацитета на местната инициативна група да изпълни стратегията, и описание на специфичната уредба относно оценката:

8.1. Организационна структура на МИГ:

Сдружение МИГ Добричка е юридическо лице с нестопанска цел за осъществяване на общественополезна дейност, регистрирано по реда на Закона за юридическите лица с нестопанска цел. Сдружението представлява публично-частно партньорство между представители на публичния сектор, представители на стопанския сектор и представители на нестопанския сектор за реализиране на стратегия за ВОМР на територията на община Добричка.

В съответствие с изискванията към МИГ, посочени в Раздел II. на Наредба №22 от 14 декември 2015 г., МИГ Добричка има следната **организационна структура**:

1/ Колективен върховен орган – общо събрание (ОС), задължителен член на който е общината от територията на действие на МИГ, т.е. община Добричка. Общото събрание на Сдружението се състои от всички негови членове. **Членове** на колективния върховен орган могат да бъдат: пълнолетни физически лица, които имат постоянен адрес и/или работят на територията на действие на МИГ, или юридически лица със седалище и адрес на управление на територията на действие на МИГ. Клон на юридическо лице е допустим член, ако клонът е регистриран на територията на действие на МИГ най-малко 5 години преди подаване на заявление за предоставяне на финансова помощ.

Членове на МИГ Добричка могат да бъдат физически или юридически лица, които:

- желаят да съдействат за постигане на целите на МИГ, като се ангажират да допринасят за дейността на Сдружението според своите възможности;
- са представители на нестопанския, стопанския /вкл. земеделски стопани/ или публичния сектор;

- имат постоянен адрес, съответно имат седалище, на територията на община Добричка.

2/ Колективен управителен орган - Управителен съвет (УС), в чийто състав влизат не по-малко от 5 лица, които имат постоянен адрес и/или работят на територията на действие на МИГ, когато са физически лица, или имат седалище и адрес на управление на територията на действие на МИГ, когато са юридически лица.

Управителният съвет на МИГ Добричка е с мандат 4 години и се състои от 7 лица - членове на сдружението, разделени на три квоти, съответстващи на трите сектора: стопански /бизнес, вкл. земеделски производители/, нестопански и публичен, както следва:

- публична квота: състои се от 1 /един / представител/ на публичния сектор
- стопанска квота: състои се от 3 /трима / представители на икономическия сектор
- нестопанска квота: състои се от 3/трима/ представители на нестопанския сектор

Съгласно устава на Сдружението, членовете на УС могат да бъдат физически лица - членове на МИГ, или юридически лица, като на заседанията на Съвета те се представляват от своя законен представител или изрично упълномощено физическо лице. Членовете на УС и представляващите членове на УС на МИГ, когато същите са юридически лица, не могат да са свързани лица помежду си по смисъла на § 1 от Допълнителните разпоредби на Търговския закон. Членовете на УС могат да бъдат преизбирани без ограничение. Всяко лице може да членува в МИГ като представител само на една от трите квоти.

Членовете на Сдружението се приемат от Общото събрание. Кандидатите отправят писмена молба до Управителния съвет. Молбата следва да съдържа трите имена, ЕГН и точен адрес за физическите лица, а кандидатите-юридически лица следва да представят решение на управителните си органи за участие в сдружението и удостоверение за регистрация на организацията си. Управителният съвет разглежда молбата в едномесечен срок и внася кандидатурата в Общото събрание. Решението за членство се взема с явно гласуване и обикновено мнозинство от членовете на Общото събрание.

В състава на колективния върховен орган (ОС) и в колективния управителен орган (УС) на сдружението има дял на представителите на публичния сектор, на представителите на стопанския сектор и на представителите на нестопанския сектор, всеки от тях непревишаващ 49 на сто от имащите право на глас съгласно чл. 28, ал. 1 от Закона за юридическите лица с нестопанска цел.

Всеки член на сдружението има право: да участва в дейността на Сдружението и в работата на Общото събрание; да бъде избран в неговите органи на управление; да осъществява контрол върху работата на Сдружението и органите на управление; да бъде информиран за дейността на Сдружението; да се ползува от имуществото на сдружението и от резултатите от дейността му съгласно разпоредбите на устава.

Всеки член на Сдружението е длъжен: да спазва Устава на Сдружението и да изпълнява решенията на органите на управление; да участва редовно в събранията на Сдружението и в дейността му и да работи за постигане на неговите цели; да работи за увеличаване на имуществото на Сдружението и за издигане на неговия обществен авторитет; да прави предвидените в устава имуществени вноски в съответните срокове.

Според изискванията на Наредба №22 на МЗХ, двата колективни органа на МИГ-колективен върховен орган (ОС) и колективен управителен орган (УС) - трябва да включват представители на различните заинтересовани страни от местната общност, идентифицирани в анализа, приложен към настоящата Стратегия за ВОМР.

8.2. Управление на МИГ:

8.2.1 Органи за управление и контрол:

Съгласно чл. 20 от Устава на СНЦ МИГ Добричка (Приложение №2), органи за вземане на решения и за управление на Сдружението са Общо събрание (ОС) и Управителен съвет (УС). Правомощията, компетенциите, представителността, както и задълженията на органите за вземане на решения и за управление са определени в Устава.

Общото събрание е върховен орган за управление на Сдружението и се състои от всички негови членове. *Права на Общото събрание:* изменя и допълва устава; приема други вътрешни актове; избира и освобождава членовете на Управителния съвет; приема и изключва членове; взема решение за откриване и закриване на клонове; взема решение за участие в други организации; взема решение за преобразуване или прекратяване на Сдружението; приема основните насоки и програма за дейността на Сдружението, включително Стратегия за местно развитие по подхода ЛИДЕР; приема бюджета на Сдружението, включително бюджета на Стратегия за местно развитие по подхода ЛИДЕР; взема решения относно дължимостта и размера на членския внос или на имуществените вноски; приема отчета за дейността на Управителния съвет; отменя решения на другите органи на Сдружението, които противоречат на закона, устава или други вътрешни актове, регламентиращи дейността на сдружението; взема и други решения, които са задължителни за другите органи на сдружението.

Управителният съвет има основни и специфични правомощия:

Основни: представлява Сдружението чрез Председателя си, както и определя обема на представителната власт на други негови членове и служителите на МИГ; избира от състава си Председател на УС; осигурява изпълнението на решенията на Общото събрание; определя реда и организира извършването на дейността на Сдружението, включително и тази в обща полза, и носи отговорност за това; осигурява стопанисването и опазването на имуществото на сдружението; взема решения за придобиване, отчуждаване и обременяване на недвижими имоти и учредяване на вещни права върху тях, както и отдаването им под наем за срок до три години; приема организационно-управленската структура, реда за назначаване и освобождаване на персонала, правилата за работната заплата и други вътрешни правила на Сдружението; подготвя и внася в Общото събрание отчет за дейността на Сдружението; подготвя и внася в Общото събрание проект за бюджет; определя седалището и адреса на управление на Сдружението; взема решение за участие в други организации; избира Изпълнителен директор, който не може да бъде член на УС на МИГ или свързано лице с членовете на УС на МИГ по смисъла на § 1 от Допълнителните разпоредби на Търговския закон; обсъжда и решава всички други въпроси, освен тези, които по закон или съгласно устава не спадат в правата на друг орган. Членовете на Управителния съвет имат еднакви права и задължения независимо от вътрешното разпределение на функциите между членовете и решенията, с които се предоставя право на управление на изпълнителни членове.

Специфични: по отношение на прилагането на програми и проекти, управлявани от Сдружението, Управителният съвет взема решения относно Стратегията за ВОМР и нейния бюджет и други стратегически документи като ги предлага за одобрение на Общото събрание; изготвя и приема организационна структура, правилник и процедури за функционирането на изпълнителните органи на Сдружението по прилагането на Стратегията

за ВОМР; избира и освобождава изпълнителните и оперативните звена на Сдружението, чиито функции и отговорности се регламентират във вътрешни правила и процедури на сдружението; разходва средствата от бюджета на Сдружението чрез организиране на конкурсни процедури на база на приетата СВОМР и съобразени с изискванията на финансиращите организации/институции; утвърждава формуляри, насоки, срокове и критерии за оценка, които ще се използват при всяко набиране на проектни предложения за реализация на Стратегията; делегира на експертни съвети и/или комисии за избор на проекти правомощия по оценка на проектните предложения, финансирани от Сдружението по подхода ВОМР или други финансиращи програми. Взема окончателни решения за финансиране на проекти; избира представители на Сдружението в национални и европейски мрежи на селските региони; изготвя предвидената в Закона за счетоводството отчетна информация за дейността на Сдружението в изискуемите там срокове при спазване на принципите за откритост, достоверност и своевременност.

Председателя управителния съвет избира от състава си. **Председателят на управителния съвет** има следните правомощия: ръководи прилагането на Стратегията за местно развитие на територията на МИГ Добричка; отчита своята дейност пред Управителния съвет един път годишно; изготвя и представя доклад за дейността на Сдружението през отчетния период; представя до 31 май на всяка година информация за дейността на Сдружението през предходната година пред централния регистър на Министерство на правосъдието; свиква и ръководи заседанията на Управителния съвет; организира изпълнението на решенията на Управителния съвет; организира дейността на сдружението, осъществява оперативното му ръководство, осигурява стопанисването и опазването на неговото имущество; сключва трудовите договори с изпълнителния директор и служителите на сдружението, чиито функции и отговорности се определят с вътрешни правила и процедури, регламентирани с приетата Стратегия, като спазва правилото служителите на МИГ да не са членове на УС на МИГ или свързани лица с членовете на УС на МИГ по смисъла на § 1 от Допълнителните разпоредби на Търговския закон; Решава други въпроси, свързани с дейността на Сдружението в съответствие с устава. Председателят има право да извършва всички действия и сделки, които са свързани с дейността на сдружението, да го представлява и да упълномощава други лица за извършване на определени действия; да подписва договори за финансиране на проекти от страна на Сдружението с бенефициенти от местни общности по правилата и разпоредбите на финансиращи организации, включително с МЗХ по подхода ЛИДЕР. Правомощията на Председателя на Управителния съвет могат да бъдат прекратени предсрочно с решение на Управителния съвет при: нарушения от негова страна на Устава; несправяне с работата; фактическа невъзможност да изпълнява задълженията си; извършване на престъпление от общ характер; уронване доброто име и авторитета на сдружението.

Непосредственото ръководство и координация на работата на Сдружението във връзка с изпълнение на СВОМР на МИГ Добричка се осъществява от **оперативен екип** по прилагане (ОЕП) на СВОМР, ръководен от изпълнителен директор. Преките задължения на изпълнителния директор се възлагат с трудов договор от Управителния съвет, подписан от неговия Председател.

Изпълнителният директор има следните правомощия, произтичащи от Устава на Сдружението: осъществява оперативното управление на МИГ Добричка; участва в заседанията

на Управителния съвет на сдружението с право на съвещателен глас; организира изпълнението на решенията на УС и Общото събрание; осигурява стопанисването и опазването на имуществото на Сдружението; отговаря за разработването на планове, програми, отчети и становища за дейността на Сдружението; изготвя и представя на Управителния съвет годишен доклад за отчитане изпълнението на Стратегията; Осъществява наблюдение върху изпълнението на проектите, финансирани по Стратегията за местното развитие. За дейността си Изпълнителният директор се отчита пред Управителния съвет и Общото събрание.

8.2.2. Описание на позициите и изискванията към изпълнителния директор и персонала:

Изискванията по отношение на образование, опит и квалификация за всяка от позициите в екипа на МИГ Добричка присъстват като задължителен елемент от длъжностните им характеристики. Те са съобразени с минималните изисквания съгласно Наредба №22/14.12.2015 г. Всички служители на МИГ Добричка са физически лица, които отговарят на общите изисквания за служител, описани в Насоките за определяне на условията за кандидатстване и условията за изпълнение на одобрените стратегии за ВОМР, отнасящи се към прием 2017 г. В съответствие с чл. 13 на Наредба № 22:

ал. (3) **Изпълнителният директор на МИГ Добричка** отговаря на следните минимални изисквания: завършено висше образование, най-малко степен „бакалавър“; професионален стаж най-малко 5 години; управленски опит най-малко две години; опит в реализиране на проект, програма или стратегия със стойност над 100 хиляди лева, финансирани от ЕС или от други международни донори. Правомощията на изпълнителния директор са определени в устава на МИГ и в трудовия му договор.

ал. (4) **Експертът по прилагане на стратегията за ВОМР на МИГ Добричка** отговаря на следните минимални изисквания: завършено висше образование, най-малко степен „бакалавър“; професионален стаж най-малко две години; опит в реализиране на проекти/договори, финансирани от ЕС или други международни донори и наличие на най-малко 1 г. опит в изпълнението на подхода ЛИДЕР.

ал. (5) на Наредба № 22 **Асистентът на МИГ Добричка** отговаря на изискванията за завършено висше образование, най-малко степен „бакалавър“ и професионален стаж най-малко две години.

Правата, задълженията и отговорностите на всички заети в екипа на МИГ Добричка служители са разписани в приети от УС на МИГ длъжностни характеристики за всяка от позициите (Приложение №16). Съгласно Устава на МИГ Добричка, екипът на МИГ, включително изпълнителния директор, се назначават и освобождават от Председателя след одобрение от УС.

За срока на изпълнение на Стратегията за ВОМР, МИГ Добричка е осигурила:

1/ самостоятелен офис, намиращ се в село Бранище, ул. „Първа” 19 А, включващ две работни помещения, архивно помещение, както и отделно помещение за провеждане на срещи и заседания. Към офиса е изградено съоръжение, осигуряващо достъп на лица с увреждания (Приложение №17);

2/ служители на пълен работен ден за позициите „изпълнителен директор” и „експерт по прилагане на стратегията за ВОМР”; както и служител на пълен работен ден за позицията „асистент” (Приложения №14-16);

- 3/ офисоборудване за осъществяване на дейността, в това число принтери, оборудвани работни места и компютри, съответстващи на броя на осигурените служители (Прил. №18);
- 4/ лек автомобил „Шевролет Орландо”, закупен по реда на Наредба №23 на МЗХ;
- 5/ финансов ресурс в размер на 30 000 лв. за изпълнение на Стратегията (Прил.№20).

8.3. Капацитет на местната инициативна група да изпълни стратегията за ВОМР:

Основна цел на първата приета, финансирана и изпълнена Стратегия за местно развитие (СМР) на МИГ Добричка е: **„Територията на МИГ Добричка да се превърне в жизнена селска среда чрез целенасочени действия в партньорство на местната общност“.**

Ефективността на изпълнението на СМР се измерва основно като стойност и брой на сключените договори/ изпълнени дейности по проектите, подадени по включените в нея мерки. В периода на изпълнение от ноември 2011 до септември 2015г., Стратегията демонстрира икономическа ефективност. В МИГ Добричка са постъпили 69 заявления за подпомагане от 50 частни и 3 публични бенефициента. Общият размер на инвестиционните намерения е в размер на 6 118 066,31 лв., от които 1 159 057,80 лв. са на публичния сектор и 4 959 008,51 лв. – на частния. Субсидията по тях е над 3 590 000 лв., което представлява около 111, 5 % от бюджета, предоставен на МИГ по Ос 1 и Ос 3 на ПРСР 2007-2013, в размер на 3 220 000,00 лв.. Инвестициите, реализирани чрез проектите по СМР, въздействат върху **69,12 % от територията** на община Добричка или **в 47 села** (от общо 68). **78,35 % от населението** на общината се ползва от подобрената социална среда, а **над 30 %** - от достъп до спортно-двигателни и информационни услуги, с акцент върху децата. Делът на субсидиите за подкрепа на частния сектор са **61,92 %** от общия размер на одобрените за финансиране от СМР средства. Инвестиции над **4 милиона** лева допринасят за **увеличаване с 4,52 %** на ДМА в община Добричка. **Работните места, генерирани само от частния сектор в следствие на прилагането на СМР са 22.**

Тези факти показват, че МИГ Добричка е **планирала оптимално** нуждите от подкрепа на трите сектора и е **популяризирала добре** възможностите и целите на Стратегията. **В дух на сътрудничество и партньорство** МИГ е работила ефективно с представителите на бизнеса, с публичния и гражданския сектор и е успяла да **мобиализира техния интерес.**

Екипът на МИГ Добричка, съвместно с членовете на ОС и УС са създали, поддържат и развиват **международни връзки и контакти** с различни структури в страната и в чужбина. Това е потенциал, който ще позволи обмена на хора, идеи и продукти, привличайки чуждия опит, разпространявайки нашия, в търсене на нови пазари и в коопериране за добавяне на стойност към територията.

Местната инициативна група Добричка, изпълнявайки Стратегия за местно развитие, даде своя принос и за **подобряване на знанията и уменията на хората** от територията, за по-добро управление на бизнеса и социалните идеи и развитието им в региона. Участвалите в **обучителни мероприятия**, организирани от МИГ Добричка **над 360 души** са значителна по големина целева група, която е естествен съюзник на МИГ за продължителни действия в партньорство за оживяване на територията и в новия програмен период.

Натрупаният административен капацитет, потенциалните възможности и активността на заинтересованите страни, както и експертизата и опита на членовете на ОС, УС и екипа определят възможностите и капацитета на МИГ за успешното изпълнение на настоящата Стратегия за ВОМР.

Експертизата и опита на членовете на Общото събрание, съответстващи на целите и

предмета на дейност на Сдружението, са подробно представени в Приложение № 21.

8.4. Описание на системата за мониторинг и оценка:

Мониторингът е текущо и систематично набиране и анализ на информация, която се използва в процеса на управление, контрол и вземане на решение за изпълнението на Стратегията за ВОМР. Дейността по мониторинга позволява да се направи и оценка дали планираните и одобрени дейности водят до постигане на очакваните резултати, цели и индикатори на съответния проект. Това от своя страна позволява своевременно да се идентифицират възможни проблеми и да се предприемат съответни корективни действия. Мониторингът се осъществява на 2 нива - на ниво проект и на ниво Стратегия за ВОМР.

Мониторингът на ниво проект се осъществява посредством:

- преглед на отчети за техническо и финансово изпълнение на проектите;
- осъществяване на посещения на място;
- периодични срещи за отчитане на напредъка на проектите.

Събраната информация се въвежда в база-данни и служи за изготвяне на Доклади за изпълнение на Стратегията и за извършване на независими оценки за нейното изпълнение.

Мониторингът на ниво Стратегия за ВОМР се осъществява от УС на МИГ посредством одобряването на 6 месечни Доклади за изпълнението на Стратегията, както и от ОС на МИГ, посредством одобряването на Годишните доклади за изпълнение на Стратегията. Въз основа на информацията представена в докладите, УС и ОС взимат Решение за одобряване на изпълнението на Стратегията за ВОМР и/или за нейната промяна. Изпълнението на Стратегията за ВОМР подлежи на независими външни оценки - една междинна и една последваща. Оценките се извършват от външни изпълнители - оценители.

Междинната оценка (МО) се извършва към средата на периода за изпълнение на Стратегията за ВОМР. МО се извършва въз основа на информацията, събрана в хода на изпълнение на дейностите по мониторинга. Изготвеният Доклад, включващ резултатите от извършената междинна оценка се одобрява от УС на МИГ. Междинната оценка включва:

- оценка на първоначалните резултати от изпълнението;
- оценка на степента на постигане на съответните цели и индикатори;
- оценка на използването на финансовите ресурси и на процедурите за управление и наблюдение;
- изводи и препоръки.

Последващата оценка (ПО) се извършва през последната година от изпълнението на стратегията и включва:

- оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси за изпълнение на стратегията за ВОМР;
- оценка на изпълнението на индикаторите;
- анализ на положителните и отрицателните фактори при изпълнението на стратегията за ВОМР;
- оценка на степента на постигане на целите и на устойчивостта на резултатите;
- изводи и препоръки.

Последващата оценка се извършва въз основа на информацията, събрана в хода на изпълнение на дейностите по мониторинг. Изготвеният Доклад, включващ резултатите от проведената оценка, се одобрява от УС на МИГ.

Процедура за обновяване стратегията: веднъж одобрена Стратегията за ВОМР може да претърпи промяна по отношение на:

- финансовите ѝ параметри;
- процедурите за нейното изпълнение;
- при промяна на условията за допустимост, определени в мерките от ПРСР 2014-2020 или наредбите за тяхното прилагане;
- при промяна в приложимите регламенти.

Необходимостта от промяна на Стратегията за ВОМР се обосновава в шестмесечните и/или в Годишните доклади за нейното изпълнение. След одобряване на Докладите от УС и от ОС на МИГ, ИД предприема действия за изготвяне на Заявление за промяна на стратегията за ВОМР, което съдържа:

- доклад за договорените, реализираните проекти и извършените дейности;
- финансова таблица с усвоените, договорените и планираните средства;
- обосновка за исканата промяна;
- други изискуеми от МЗХГ документи.

Заявлението за промяна на Стратегията за ВОМР се представя за одобрение на УС на МИГ. Одобрението се документира с протокол, съгласно предвиденото в устава.

МИГ Добричка ще наблюдава и контролира качеството на изпълнението на СВОМР, като прилага система за текущ мониторинг и оценка с помощта на **индикатори** – изходни индикатори и индикатори за резултат, а там, където е възможно, ще следи и индикатори за въздействие, които ще бъдат определени в хода на прилагане на СВОМР. Чрез индикаторите МИГ ще измерва постигането на целите на Стратегията, ще проследява напредъка в изпълнението на дейностите и резултатите от прилагане на СВОМР. МИГ Добричка ще проследява следните индикатори:

- брой и стойност на **подадените заявления** и разпределението им по подмерки;
- брой и стойност на **одобрените заявления** и разпределението им по подмерки;
- брой и стойност на **склучените договори** и разпределението им по подмерки;
- брой и стойност на **подадените искания за плащане**;
- брой и стойност на **успешно приключилите проекти**.

Изходните индикатори и индикаторите за резултат са представени както за цялата Стратегия за ВОМР, така и по отделните подмерки включени в нея. Индикаторите ще бъдат заложи в информационна система, което ще позволи да се предоставя актуална информация както за всеки индивидуален договор, така и за обобщените показатели за СВОМР.

Системата за текущ мониторинг и оценка на прилагането на Стратегията за ВОМР на МИГ Добричка има следните основни функции:

(1) регулярно събиране и анализ на информация през целия период на действие на СВОМР;

(2) обективна оценка на хода на изпълнението ѝ; и

(3) подпомагане на вземането на решения за ефективно управление на Стратегията.

По този начин системата ще осигурява своевременно наблюдение на резултатите, съпоставяне на постигнатото с планираното и измерване на ефекта върху територията. Водещите компоненти в системата за мониторинг и оценка са: информационно осигуряване на мониторинга; индикатори за измерване степента на изпълнение на СВОМР; оценка на резултатите и предприемане на коригиращи действия при съществени отклонения.

9. Индикатори за мониторинг и оценка:

9.1. Индикатори за цялостното прилагане на стратегията за ВОМР, включително брой създадени работни места:

Вид индикатор	Индикатор	Мерна единица	Цел до края на СВОМР	Източник на информация
Изходен	Консултирани потенциални бенефициенти	Брой	150	Дневник/ регистър на консултираните на МИГ
	Подадени заявления за кандидатстване по СВОМР	Брой	50	Информационна система (ИСУН) или база данни на МИГ
	Проекти, финансирани по СВОМР	Брой	47	
	Бенефициенти, подпомогнати по СВОМР	Брой	43	
	Участници в обучения	Брой	100	Присъствени списъци от проведени обучения
	Участници в дейности/ инициативи/ мероприятия организирани от МИГ	Брой	1000	Присъствени списъци от проведени събития
	Дейности за придобиване на умения и постигане на обществена активност	Брой	20	Годишни доклади на МИГ
Резултатен	Подпомогнати иновативни дейности/ продукти/ услуги/ технологии	Брой	6	Информационна система (ИСУН) или база данни на МИГ
	Работни места, създадени в подпомогнатите проекти	Брой	32	
	Проекти за повишаване на интереса към територията (дейности и обекти)	Брой	7	
	Проекти с принос за опазване на околната среда (директен)	Брой	2	
	Население в територията, което се възползва от подобрените услуги/ инфраструктура	Процент	35% (сумарно по всички мерки)	
	Ползватели - уязвими групи от населението, в т.ч и малцинства	Брой	1500	База данни на МИГ

9.2. Индикатори по мерки:

Индикатори по под-мярка 19.2-4.1				
Вид индикатор	Индикатор	Мерна единица	Цел до края на стратегията	Източник на информация
Изходен	Проекти, финансирани по мярката	Брой	25	Информационна система (ИСУН) или база данни на МИГ
	Бенефициенти, подпомогнати по мярката	Брой	25	
Резултат	Подпомогнати стопанства с размер от 8000 до 25 000 Е СПО	Брой	10	База данни на МИГ/ анкетни карти на ЗП
	Проекти за подкрепа на стопанства от чувствителните за СВОМР сектори	Брой	5	База данни на МИГ/ анкетни карти на ЗП
	Проекти, свързани с иновации	Брой	3	База данни на МИГ
	Създадени нови работни места	Брой	15	Сключени договори /счетоводни справки от бенефициентите

Индикатори по под-мярка 19.2-4.2				
Вид индикатор	Индикатор	Мерна единица	Цел до края на стратегията	Източник на информация
Изходен	Проекти, финансирани по мярката	Брой	3	Информационна система (ИСУН) или база данни на МИГ
	Бенефициенти, подпомогнати по мярката	Брой	3	
Резултат	Проекти за преработка на собствени и/ или произведени на територията на МИГ продукти	Брой	3	База данни на МИГ
	Проекти, свързани с иновации	Брой	1	
	Създадени нови работни места	Брой	7	Сключени договори /счетоводни справки от бенефициентите

Индикатори по под-мярка 19.2-6.4				
Вид индикатор	Индикатор	Мерна единица	Цел до края на стратегията	Източник на информация
Изходен	Проекти, финансирани по мярката	Брой	5	Информационна система (ИСУН) или база данни на МИГ
	Бенефициенти, подпомогнати по мярката	Брой	5	
Резултат	Проекти, свързани с иновации	Брой	1	База данни на МИГ
	Въведени нови производства	Брой	1	База данни на МИГ
	Въведени нови услуги	Брой	2	База данни на МИГ
	Създадени нови работни места	Брой	8	Сключени договори/счетоводни справки от бенефициентите
	Население, ползващо услуги, създадени в резултат на проектите	Процент от жителите на територията	10%	База данни на МИГ

Индикатори по под-мярка 19.2-7.2				
Вид индикатор	Индикатор	Мерна единица	Цел до края на стратегията	Източник на информация
Изходен	Проекти, финансирани по мярката	Брой	5	Информационна система (ИСУН) или база данни на МИГ
	Бенефициенти, подпомогнати по мярката	Брой	1	
Резултат	Проекти с инвестиции в социална инфраструктура или за предоставяне на социални услуги	Брой	1	База данни на МИГ
	Включени в дейностите по изпълнение на проекта местни безработни лица или представители на уязвими групи.	Брой	2	База данни на МИГ
	Население в територията, което се ползва от подобрената среда.	Процент от населението на територията	20%	База данни на МИГ
	Ползватели - уязвими групи от населението, в т.ч малцинства	Брой	1000	База данни на МИГ

Индикатори по подмярка 19.2-7.5				
Вид индикатор	Индикатор	Мерна единица	Цел до края на стратегията	Източник на информация
Изходен	Проекти, финансирани по мярката	Брой	1	Информационна система (ИСУН) / база данни на МИГ
	Бенефициенти, подпомогнати по мярката	Брой	1	
Резултат	Проекти, свързани с иновации	Брой	1	База данни на МИГ
	Създадени нови атракции, предоставящи услуги с познавателна или образователна цел	Брой	1	База данни на МИГ
	Създадени нови работни места	Брой	2	База данни на МИГ
	Ползватели - деца и младежи; уязвими групи от населението в т.ч малцинства	Брой	500	База данни на МИГ

Индикатори по мярка 19.2-7.6. „Съхранение и приобщаване към богатствата на територията на МИГ Добричка”				
Вид индикатор	Индикатор	Мерна единица	Цел до края на стратегията	Източник на информация
Изходен	Проекти, финансирани по мярката	Брой	6	Информационна система (ИСУН) или база данни на МИГ
	Бенефициенти, подпомогнати по мярката	Брой	6	
Резултат	Дейности/ проведени събития повишили интереса към територията	Брой	4	База данни на МИГ
	Обекти, свързани с природно наследство, подобрили привлекателността си	Брой	1	База данни на МИГ
	Обекти, свързани с историческо наследство, подобрили привлекателността си	Брой	1	База данни на МИГ
	Дял от населението, обхванато от проектните дейности	Процент	15%	База данни на МИГ

10. Съответствие с хоризонталните политики на ЕС:

10.1. Равенство между половете и липса на дискриминация:

<p>- прилагане на принципа на равенство между половете;</p>	<p>СВОМР гарантира равните възможности между мъже и жени, както и интегрирането на аспекта на равнопоставеност между половете в изпълнението на дейностите, съфинансирани по Стратегията. Всички приоритети и дейности се основават на принципа на равенство и липса на дискриминация, като Стратегията съдържа адекватни мерки за интегриране на принципа за равенство на половете в изпълнението, мониторинга и оценката. Приносът на СВОМР се изразява в интервенциите, свързани с под-мерките 19.2-4.1, 19.2-4.2, 19.2-6.4, където се приоритизират проекти подадени от жени – ЗП или предприемачи. Осигуряването на работни места за жени също е изведено в приоритет.</p>
<p>- допринасяне за утвърждаване на принципа на равните възможности</p>	<p>При своята реализация СВОМР няма да допуска дискриминация и ще гарантира равенство на възможностите за всеки на територията. Следвайки европейските политики, СВОМР предвижда положителни и насърчителни мерки, насочени към преодоляване на подобни проблеми и утвърждаване на равните възможности:</p> <ul style="list-style-type: none">- проектите по публичните мерки включват хоризонтална дейност „Подобряване достъпа за хора с увреждания”;- като критерии за оценка са предвидени точки в подкрепа на проекти, подадени от жени, млади хора, уязвими групи;- изведено е в приоритет наемането на лица от уязвими и малцинствени групи- мярка 19.2-7.6 дава предимство на проекти за популяризиране на културното наследство на малцинствени общности. <p>Принципите на равните възможности и недискриминация ще бъдат спазвани при сформирани оценителни комисии и при изпълнение на проектите, финансирани от СВОМР.</p>
<p>- създаване на условия за превенция на дискриминацията.</p>	<p>СВОМР на МИГ Добричка прилага дейности и методи, които създават условия за превенция на дискриминация в различните сфери на действие - административни, информационни, образователни, както и същински дейности по реализация на стратегията. СВОМР гарантира равнопоставеност в сферите на социалната защита, включително възможности за социално включване чрез предвидените под-мерки за изпълнението ѝ, на достъпа и възможностите за кандидатстване по подмерките на Стратегията; на достъпа до обучение и услуги, които се предлагат от самия МИГ. Спазването на принципите за превенция на дискриминацията е задължително и за всички управленски процеси в МИГ Добричка.</p>

10.2. Устойчиво развитие (защита на околната среда):

Концепцията за устойчивото развитие е присъща на земеделието, като това определя доколко то е икономически ефективно, екологично съвместимо и социално отговорно, от

реалното ѝ прилагане зависи благосъстоянието и начинът на живот не само на заетите в него, но и на потребителите на земеделски продукти. Устойчива е тази селска община, чиято икономика е конкурентоспособна, условията на живот в нея са социално приемливи, а като цяло развитието ѝ е екологично съвместимо с изискванията за опазване на околната среда. Това разбиране е залегнало и определя основната цел, както и специфичните цели, заложи в СВОМР на МИГ Добричка. Политиката за устойчиво развитие и защита на околната среда е силно интегрирана на ниво стратегическа цел и приоритети. Опазването на околната среда е вътрешно присъщо на специфична цел 1.1., докато въпросите на икономическата и социалната устойчивост са по-силно изразени в приоритет 1 и специфични цели 1.2., 2.1. и 2.2. Всички под-мерки от СВОМР въвеждат опазването на околната среда като основен приоритет. Допълнително като критерии за избор на проекти са заложи подобряването състоянието на околната среда, като такива проекти ще бъдат насърчавани. Проектите по всички подмерки, включени в СВОМР на МИГ Добричка, ще бъдат финансирани само след оценка на необходимостта от извършване на ОВОС (където се изисква такава). Конкретно, чрез своите подмерки, Стратегията кореспондира и с изисквания към интервенции за действия по климата и подобряване качеството на въздуха и намаляване емисиите на парникови газове. Прилагането на политиките за устойчиво развитие намира своето отражение и в очакваните резултати от реализация на СВОМР.

10.3. Насърчаване на заетостта и конкурентоспособността:

Постигането и насърчаването на конкурентоспособността чрез СВОМР цели подобряване на икономическите резултати, като се намаляват производствените разходи, увеличава се икономическия размер на стопанствата, насърчават се иновациите и се засилва пазарната ориентация. Такива резултати са заложи в под-мерките с код 19.2-4.1, 19.2-4.2 и 19.2-6.4 от СВОМР на МИГ Добричка.

Влошеното качество на земеделската техника и техниката за преработка поради амортизираност и неефективност и ограниченият достъп до финансови средства и услуги за населението и икономиката оказват негативно влияние върху конкурентоспособността на селските райони.

Нивата на услугите в селските райони са значително по-ниски от тези в урбанизираните територии и са далече от средните нива за ЕС. Чрез прилагането на подмерки 19.2-4.1 и 19.2-4.2 се цели подобряване на техническата инфраструктура и повишаване на конкурентоспособността на земеделския сектор на територията на МИГ Добричка, а чрез подмярка с код 19.2-6.4 се цели развитие и стимулиране на местната икономика и конкурентоспособност чрез неземеделски дейности.

Интегрирането на политиките за насърчаване на заетостта и конкурентоспособността на ниво проект се мониторира и отчита обективно и в индикаторите по отделните мерки, и в Стратегията:

- оценявано по време на процеса на подбор, като съответните хоризонтални политики са включени в критериите за оценка на проект;
- мониторирано при реализация на СВОМР и отчитано в докладите за изпълнение.

10.4. Съответствие с програмите, финансирани от ЕСИФ:

Стратегията на МИГ Добричка е в съответствие и съгласуваност с програмите на структурните фондове за България, като целите и интервенциите, заложи в Стратегията,

кореспондират и с цели на Европейската политика (Европа 2020) за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж.

Йерархията на целите и очакваните резултати отразяват съгласуваността между различните документи при спазване на водещите хоризонтални принципи на Европейския съюз, както и водещите цели и приоритети на Общата селскостопанска политика.

При програмирането беше отчетена демаркацията с националните оперативни програми, финансирани от ЕСИФ, като при определянето на мерките, приоритетите и визията за просперитет на територията на МИГ Добричка са отразени условията за финансиране на всеки един от фондовете и възможностите на Воденото от общностите местно развитие за прилагане на многофондова стратегия.

СВОМР има специфичен характер и насоченост, който добавя стойност към съществуващите възможности на територията на МИГ Добричка, съвпадаща с Община Добричка. СВОМР се стреми да доразвие, допълни и постигне синергия с програми на регионално, национално и наднационално ниво, по които са допустими Община Добричка (ПРСР, ОПНОИР, ОПРЧР, ОПРР) и структурите на територията (ПРСР, ОПНОИР, ОПРЧР, ОПИК).